ԱԶԳԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - المديرة المسؤولة: إيڤا دروييشيان

1500 Լ.Ո. 75ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 215 (21265) ՇԱԲԱԹ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2002 10 ԷՋ

ՀԱՐԻՐԻ ՓԱՐԻԶ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

Վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի երէկ Ուաշինկթընէն մեկնեցաւ Ֆրանսա, ուր ան հանդիպումներ պիտի ունենայ նախագահ Ժաք Շիրաքի եւ այլ պաշտօնատարներու հետ. ապա ան պիտի վերադառնայ Պէյրութ:

Ֆրանսա մեկնումէն առաջ, Հարիրի Միացեալ Նահանգներու մէջ հանդիպում մը ունեցաւ Համաշխարհային Դրամատան տնօրէնին հետ: Քննարկուեցան Էլիպէ պալատին մէջ կայանալիք «Փարիզ - 2» ժողովին Համաշխարհային Դրամատան մասնակցութեան կապուած հարցեր: Հանդիպումին ներկայ էր կեդրոնական կառավարիչ Ռիատ Սալամէ:

ՃՈՐՃ ՊՈՒՇ - ԱՊՏԻՒԼԼԱ ԿԻԼ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՍԻՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՉՈՒՇԱՑԱՒ

Թուրքիոյ վարչապետ Ապտիւլլա Կիւլ երէկ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ իր առաջին գլխաւոր խօսքը օգտագործած է արեւմտեան դաշնակիցներուն մտավախութիւնները փարատելու համար՝ յայտնելով, որ իր նոր կառավարութիւնը, որուն արմատները քաղաքական իսլամութեան մէջ կը գտնուին, որեւէ փոփոխութիւն չի տեսներ Արեւմուտքի հանդէպ Թուրքիոյ կեցուածքին մէջ:

Կիւլ Թուրքիոյ արեւմուտքցի դաշնակիցները կ'ուզէ վստահեցնել, որ Թուրքիա պիտի մնայ արեւմտամէտ երկիր մը

Կուսակցութիւնը կապմուած էր ներկայիս արգիլուած իսլամական կուսակցութեան մը չափաւորական անդամներով: Անիկա կ'ըսէ, թէ արեւմտամէտ է եւ շուկայի արեւելումով տնտեսութեան մը կը հաւատայ:

Պոլսոյ մէջ ՕԹԱՆի խորհրդարանական ժողովին առջեւ Կիւլ, անգլերէն արտայայտուելով, յայտնած է, թէ իր պաշտօնավարութեան ընթացքին, Թուրքիա պիտի շարունակէ ուշադրութեանց առանցքդարձնել Մ. Նահանգներու հետ անոր ռազմավարական գործակցութիւնը, ինչպէս նաեւ Ե. Միութեան անդամակցութեան անոր թեկնածութիւնը:

Մ. Նահանգներու նախագահ Ճորճ Պուշ երէկ հեռաձայնային խօսակցութիւն մը ունեցած է Կիւլի հետ եւ յառաջիկայ տարի Ուաշինկթընն այցելելու հրաւիրած է զայն, ըստ վարչապետին գրասենեակին:

Գրեթէ ապահով է, որ Ուաշինկթընն ՕԹԱՆի անդամ Թուրքիոյ զօրակցութեան կոչ պիտի ուղղէ, եթէ որոշէ Իրաքի վրայ յարձակիլ: Թուրքիա կոչ ուղղած է Ուաշինկթընի, որ խուսափի պատերազմէն, տնտեսական վնասներու եւ շրջանային տագնապներու մտավախութեամբ:

ԱՔՓի ղեկավար Թայիփ Էրտողան, որուն արգիլուած է կառավարութեան մէջ պաշտօն ստանձնել՝ իսլամական բնոյթի գրգռումներու գծով ամբաստանութեան մը պատճառով, երէկ յետմիջօրէին Գերմանիա մեկնած է՝ Ե. Միութեան անդամակցութեան համար բանակցութեանց սկսման թուականի մը գծով արշաւ տանելու համար:

Ան արդէն այցելած է Իտալիա, Յունաստան եւ Սպանիա՝ փոխանցելով այն պատգամը, թէ Եւրոպա իր կուսակցութենէն վախնալու պատճառ չունի, հակառակ անոր

Շար.ը՝ էջ 10

ՀՐԴԵՀ՝ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ

Հրդեհին գործած աւերը

Յունաստանի մէջ Հայաստանի դեսպանատունէն ներս Երկուշաբթիէն Երեքշաբթի լուսցող կէս գիշերին ծագեցաւ հրդեհ մը ելեկտրական խանգարումի մը պատճառով:

Հրդեհը քանի մը վայրկեանի մէջ տարածուեցաւ դեսպանին գրասենեակը եւ գլխաւոր հիւրասրահը՝ հրոյ ճարակ դարձնելով ամէն ինչ՝ կահ կարասի, գորգ, համակարգիչներ, ելեկտրական սարքեր: Հրդե-

Շար.ը՝ էջ 9

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՀՈՂԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՊԷՏՔ Է ԴԱԴՐԻ ՀՐԷԱԿԱՆ ԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՎԱՅՐԵՐ ԿԱՌՈՒՑԵԼՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց, որ պաղեստինեան հողերուն վրայ պէտք է դադրի հրէական բնակեցման վայրեր կառուցելու աշխատանքը: Նախարարութեան բանբեր Անն Մարքս ըսաւ, որ Միչըլի յանձնախումբին կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը կը յանձնարարէ վերջ տալ բնակեցման աշխատանքին:

Նախկին ծերակուտական Ճորճ Միչըլ քանի մը ամիս առաջ պատրաստած էր ծրագիր մը, ուր կը յանձնարարէր, որ Իսրայէլ սառեցնէ Այսրյորդանանի մէջ բնակեցման գործունէութիւնը, որպէսզի կարելի ըլլայ վերսկսիլ խաղաղութեան բանակցութիւններուն:

Միչըլի տեղեկագիրին հրապարակումէն ի վեր, ամերիկացի պաշտօնատարներ միշտ ալ ըսած են, որ պաղեստինցիները պէտք է առնեն առաջին քայլը՝ վերջ տալով Իսրայէլի դէմ յարձակումներուն: Իսրայէլի վարչապետ Արիէլ Շարոնի յայտարարած նոր ծրագիրին լոյսին տակ սակայն, ամերիկեան կառավարութիւնը կը պահանջէ սառեցնել բնակեցման աշխատանքը: Շարոն կը ծրագրէ «ապահով անցք» մը բանալ Հեպրոնի արաբական թաղամասին մէջ, որպէսզի Քիրիաթ Արպա բնակեցման վայրին հրեաները կարենան անվախ այցելել մօտակայ սրբավայր մը: Յիշեալ անցքը կառուցելու համար, անհրաժեշտ կը նկատուի քանդել պաղեստինեան բնակարաններ:

Իսրայէլացի զինուորներ կը ձերբակալեն պաղեստինցի երիտասարդ մը Հեպրոնի մէջ

●*ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ուժեր երէկ Թուլքարմի մէջ սպաննեցին 5 պաղեստինցիներ, որոնց շարքին էր «Աքսայի Նահատակներու Փաղանգներ»ուն մէկ անդամը:*

●*ՊԱՂԵՍՏԻՆՅԻ ծայրայեղական մը, որ կը հետապնդուի Իսրայէլի կողմէ, յայտնեց, որ Եւրոպական Միութենէն պահանջած է միջնորդել,*

Շար.ը՝ էջ 10

ԱՐՄԻՆ Թ. ՎԵԿՆԷՐ. ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԷՋ 4

ՓՐԱԿԱՅԻ ՄԷՋ ԳՈՒՄԱՐՈՒԵԼԻՔ *ՕԹԱՆ* ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԻՆ

ՔՈՉԱՐԵԱՆ ԿԸ ԳԼԽԱՒՈՐԷ ՀԱՅՐԵՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Չեխիոյ մայրաքաղաք Փրկայի մէջ Նոյեմբեր 21 - 22ին տեղի պիտի ունենայ ՕԹԱՆի 16րդ վեհաժողովը, որուն ընթացքին 19 անդամ եւ 27 գործընկեր երկիրներու, որոնց շարքին նաեւ Հայաստանի, ղեկավարները պիտի քննարկեն ՕԹԱՆի ընդլայնման, յարաբերութիւններու, նոր սպառնալիքներու, ռազմական արհեստագիտութեան եւ այլ հարցեր:

Հայաստանի պատուիրակութիւնը պիտի գլխաւորէ նախագահ Ռոպէրթ Քոչարեան, որուն պիտի ընկերակցին Հայաստանի պաշտպանութեան եւ արտաքին գործոց նախարարներ՝ Սերժ Սարգսեան եւ Վարդան Օսկանեան:

ՕԹԱՆի բարձրաստիճան պաշտօնատարներու համաձայն, բարձր մակարդակի այս հանդիպումը տեղի կ'ունենայ կազմակերպութեան զարգացման համար կարեւոր հանգրուանի մը ընթացքին, երբ անհրաժեշտ է ՕԹԱՆի մարտավարութեան համապատասխան դարձնել նոր մարտահրաւէրներուն եւ իրողութիւններուն հետ: Այս առնչութեամբ ՕԹԱՆի ընդհանուր քարտուղար Ճորճ Ռոպըրթսըն նշած է. «Փրկան անկիւնադարձային պիտի ըլլայ՝ բոլորիս համար ցանկալի անվտանգութեան ապահովման գործին մէջ ՕԹԱՆի կարողականութեան. իմաստով»:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Ս. ՍԱՐԳՍԵԱՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՀԱՊԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Մոսկուայի մէջ այսօր սկսող ԱՊՀի մասնակից պետութիւններու եւ Հաւաքական Անվտանգութեան Պայմանագիրի (ՀԱՊ) կազմակերպութեան անդամ պետութիւններու պաշտպանութեան նախարարներու խորհուրդներու հերթական նիստերուն մասնակցելու համար երէկ Մոսկուա մեկնեցաւ Հայաստանի Ազգային անվտանգութեան խորհուրդի քարտուղար եւ պաշտպանութեան նախարար Սերժ Սարգսեան:

Նախարար Սարգսեան այցելութեան ընթացքին հանդիպում պիտի ունենայ Ռուսիոյ պաշտպանութեան նախարար Սերգէյ Իվանովի հետ. պիտի ստորագրուին երկու երկիրներուն միջեւ ռազմաարհեստագիտական համագործակցութեան առնչուող պայմանագիրներ: Սերժ Սարգսեան տեսակցութիւն պիտի ունենայ նաեւ հայ - ռուսական տնտեսական միջկառավարական յանձնաժողովի ռուս նախագահ, Ռուսիոյ արդիւնաբերութեան, գիտութեան եւ արհեստագիտութեան նախարար Իլիա Քլեպանովի հետ:

ՀԱՊի կազմակերպութեան անդամ երկիրներու պաշտպանութեան նախարարներու հանդիպումին ընթացքին պիտի քննարկուին հակահաբեկչական պայքարին ծիրէն ներս ռազմական գործունէութեան, ՀԱՊի արագ ծաւալման հաւաքական ուժերու ենթակառոյցներու զարգացման եւ ռազմական արհեստագիտութեան միատեղ մշակման ու արտադրութեան վերաբերող հարցեր:

ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒԺԸ՝ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎՈՅԹԻՆ ՄԷՋ

ԷՋ 6

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ՝ ՍՈՒՐԻՈՅ ՓՈԽ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

Սուրիոյ փոխ նախագահ Ապտել Հալիմ Խատտամի եղբօր մահուան առիթով, Հ. Յ. Դ. Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէն երէկ ցաւակցական հետեւեալ հեռագիրը յղեց Խատտամի.

Խոր ցաւով իմացանք ձեր եղբօր՝ Հրլմի Խատտամի մահուան բօթը:

Մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք ձեզի եւ Խատտամ ընտանիքին:

ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆ – ԲԱՐԵԿԱՐԳՉԱԿԱՆ ՍՈՒՐ ՊԱՅՔԱՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԻՐԱՆԸ ՄԽՐՃԵԼ ԱՆԿԱՆԽԱՏԵՍԵԼԻ ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԷՋ

Իրանի ծայրայեղական պահպանողական ճակատէն աւելի քան երեք հազար հոգի բողոքի ցոյցի մը մասնակցեցաւ՝ բարեկարգչական շարժումի ուսանողներուն դէմ, որոնք ամբողջ շաբաթ մը բողոքի ցոյցեր ու հաւաքներ կազմակերպած էին Թեհրանի այլ քաղաքներուն մէջ:

«Պասիճ» ծայրայեղական շարժումի հետեւորդները բողոքի հաւաքը կազմակերպեցին Թեհրանի համալսարանին մէկ, այն պահուն, երբ համալսարանին մէջ այլ բաժանմունքին մէջ, հաւաք մը կ'ուզէին ունենալ բարեկարգչական

Շար.ը՝ էջ 2

ԺԵՄԱՅԵԼ ՄԵՆԱՏԵՐ ԿԸ ԿՈՉԷ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդհանուր դատախազ Ստնան Ստտում երէկ յայտարարեց, որ Իսրայէլի հետ տեղեկութիւններ փոխանակողներուն անուանացանկին, որուն մէջ տեղ կը գրաւեն կօր. Միշէլ Աունի եւ նախկին նախագահ Ամին Ժեմայէլի անունները, հարկ է աւելցնել նաեւ Ազգային Ապատականներու Կուսակցութեան նախագահ Տորի Շամունը եւ Լոս Անճելըսի «ոգի»ներ, որոնց շարքին՝ Էթիէն Սաքըրը, որ կը նկատուի գործակալ մը:

Ստտում նաեւ նշեց, որ կան տեղեկութիւններ, թէ Աունական շարժումն ու արգիլեալ «Լիբանանեան Ուժեր» Կուսակցութիւնը նաեւ տեղեկութիւններ փոխանակած են Իսրայէլի հետ եւ փորձած Լիբանանի խաղաղութիւնը խանգարել եւ պետութեան դէմ մթնոլորտ մը ստեղծել:

Ստտում նշեց, որ տակաւին կ'ուսումնասիրէ ներքին ապահովութեան ուժերէն, բանակէն եւ պետական ապահովութեան ուժերէն ստացած տեղեկութիւններ, թէ հաղորդակցութիւններ պիտի ունենայ պատկան մարմիններու հետ՝ փաստելու համար տուեալ տեղեկութիւններուն ճշգրտութիւնը, որմէ ետք միայն պիտի սկսի դատախազներու հետ հարցերու եւ փաստերու քննարկումին եւ ապա հարցաքննութեան ու վերջապէս ձերբակալութեան՝ փաստերու ճշգրտութիւնը ապացուցուելու պարագային:

ԺԵՄԱՅԵԼ

Նախկին նախագահ Ամին Ժեմայէլ հերքեց Ստտումի յայտարարութիւնը եւ հաւաստեց, որ թշնամի Իսրայէլի հետ իր հաղորդակցութիւններուն մասին կատարուած յայտարարութիւնը իր դէմ նիւթուած դաւ է:

Ժեմայէլ ըսաւ, որ ինք Փարիզի իսրայէլեան դեսպանատունը երբեք այցելած չէ:

Զայնասփիւռի *«Մոնթէ Քարլօ»* կայանին հետ ունեցած իր հարցազրոյցին մէջ Ժեմայէլ շեշտեց, որ կառավարութիւնը աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր կը փորձէ կաշկանդել երկրին մէջ գոյացող որեւէ տեսակի ընդդիմադրութիւն՝ մենատիրութեամբ ոչնչացնելու համար ժողովրդավարութեան արժէքներն ու սկզբունքները:

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՖՈՆՏԻՆ

●www.aztagdaily.com կայքէջի հաստատման առիթով,
Ընթերցող մը 25,000 լ.ո.

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Ճամբորդութեան պատճառով MASTER MALLի մէջ ծախու է երկու ճամբու նայող խանութ մը՝ 225 քառ. մեթր, չափազանց մատչելի գինով:
Հեռ. 01-378801-5 եւ 03-880190:

Հ. Բ. Ը. Մ.
«ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ» ԿԵԴՐՈՆ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ

Կը ներկայացնէ
Ֆրանսահայ դաշնակահար
ՎԱՀԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԸ

Դաշնամուրի յատուկ նուագահանդէսով

Որ տեղի պիտի ունենայ Հ. Բ. Ը. Միութեան «Ե. եւ Ա. Տեմիրճեան» կեդրոնին մէջ, Ուրբաթ, 22 Նոյեմբեր 2002ին, երեկոյեան ժամը 8:30ին:

Տոմսի գին՝ 20,000 լ. ո. եւ 30,000 լ. ո.

ՄԱՀԱԶԴ

Տիկին Մարի Մկրտիչեան եւ զաւակները՝ Ալեք եւ Ռոպէր
Տէր եւ տիկին Ճորճիկ Մկրտիչեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Նագարէթ Տարտաղանեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Մայք Թորոսեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Ռաֆֆի Մարկոսեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Յակոբ Մկրտիչեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Արթին Մկրտիչեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Պօղոս Համալեան եւ զաւակունք
Ազգ. ընտանիք
Պէյրութի ընտանիք
Ֆըրզլի ընտանիք
եւ համայն ազգականներ կը գուժեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր եւ հարազատին՝

ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Երեքշաբթի, 19 Նոյեմբեր 2002, յետ երկարատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր՝ Չորեքշաբթի, 20 Նոյեմբեր, կէսօրէ ետք ժամը 3:00ին, Նոր Մարաշի Ս. Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Պուրճ Համուտի Ազգային գերեզմանատունը:

●Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահագր:

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐԶԻՆ ՄԷՋ

ԼԻԲԱՆԱՆ - ՍՈՒՐԻԱ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սուրիական Ընկերային Ապահովագրութեան Համադաշնակցութեան մէկ պատուիրակութիւնը, նախագահութեամբ համադաշնակցութեան ընդհանուր տնօրէն Խալաֆ Ապտալլայի, երէկ այցելեց Ընկերային Ապահովագրութեան Պէյրութի կեդրոնը, շարունակելու համար երկու երկիրներուն միջեւ գործակցութիւնը այս մարզէն ներս:

Նիստին ներկայ էին Լիբանանեւսուրիական Գերագոյն Խորհուրդի ընդհանուր քարտուղար Նասրի Խուրի, Ընկերային Ապահովագրութեան ընդհանուր տնօրէն Մոհամէտ Քարաքի, ինչպէս նաեւ Ապահովագրութեան Ազգային Մնտուկին բարձրաստիճան պաշտօնատարներ:

Խուրի իր խօսքին մէջ յայտնեց, որ ժողովը գումարուած է ամրապնդելու համար նշեալ մարզին մէջ փոխադարձ գործակցութիւնը:

Խօսք առաւ նաեւ Քարաքի: Ան ըսաւ, որ փոխադարձ գործակցութիւնը կը նպաստէ երկու երկիրներուն մէջ բժշկութեան, ներդրումներու եւ ծերութեան թոշակ ստանալու դրութիւններուն եւ կոչ ուղղեց Լիբանան – Սուրիա յարաբերութիւններու ամրապնդման՝ չեշտելով, որ երկու երկիրներուն նպատակն է միշտ կապի մէջ մնալ՝ արձանագրելու համար յաւելեալ բարգաւաճումներ:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀՈՍԱՆՔԻ ԸՆԴՀԱՏՈՒՄ

Ելեկտրականութեան ընկերութիւնը երէկ հրապարակեց երկու հաղորդագրութիւններ, որոնց համաձայն, ընկերութիւնը պիտի ստիպուի ելեկտրական հոսանքը անջատել կարգ մը շրջաններու մէջ նորոգութիւններու պատճառով:

Ըստ հաղորդագրութիւններուն, Մեթնի եւ հարաւային արուարձաններու շրջանները պիտի չունենան ելեկտրականութիւն: Պիքֆայա, Ժըիթա, Պէյպապ, Քըրնէթ Շահուան, Պէյթ Քէքքօ, Պայյատա, Ուատի Շահին, Պըրժ Պարաժնէ, Մաամուրա, Մրայժէ, Խալտէ, Լայլաքի, Ամրուսիէ, Պշամուն եւ Արամուն պիտի զրկուին ելեկտրականութենէ այսօր առաւօտեան ժամը 6:00էն մինչեւ վաղը՝ Հինգշաբթի առաւօտեան ժամը 10:00:

ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆ – ԲԱՐԵԿԱՐԳԱԿԱՆ ՍՈՒՐ ՊԱՅՔԱՐԸ...

Շարունակուած Ա. էջէն

շարժումի հետեւորդները, որոնց սակայն արգելք կը հանդիսանար ոստիկանութիւնը՝ կանխարգիլելու համար բախում մը երկու շարժումներուն հետեւորդներուն միջեւ: Մէկ օր առաջ, պահպանողական շարժումի հարիւրաւոր հետեւորդներ բախում ունեցած էին բարեկարգչական ուսանողներուն հետ:

Յոյցերը, որոնց ծայր տուած էին աւելի քան տասը օր առաջ՝ այլախոհ մտաւորական Հաշէմ Աղաճարիի դէմ արձակուած մահավճիռին պատճառով, չմեղմացան, հակառակ անոր որ Իրանի գերագոյն ղեկավար Ալի Խամենէի վերադատ ատեանի մը հրահանգեց վերանայիլ հարցին եւ ի պահանջեալ հարկին՝ վերատեսութեան ենթարկել վճիռը:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ - ԻՐԱՆ ԿԱՊԵՐԸ ԿԱԽԵԱԼ ԵՆ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՆՑ ՄԱՐԶԷՆ

Եւրոպական Միութիւնը խոստացաւ Իրանի հետ առեւտուրի եւ գործակցութեան համաձայնագիրի մը մասին բանակցութիւններու սկսելու յառաջիկայ ամիս, ընդգծելով սակայն, որ բանակցութիւններուն յառաջդիմութիւնը կախեալ է Իսլամական Հանրապետութեան մարդկային իրաւանց մարկի իրավիճակէն:

Եւրոպացի դիւանագէտ մը ըսաւ, որ Իրանի արտաքին գործոց նախարար Քամալ Խարազի վերապահութեամբ ընդունած է հաստատուած պահանջը, որ ներկայացուած էր Եւրոպական Միութեան արտաքին քաղաքականութեան պատասխանատու Խաւիէ Սոլանայի կողմէ: Խարազի Երկուշաբթի օր, Պրիւքսէլի մէջ հանդիպում ունեցած էր Սոլանայի հետ, որ յայտնած էր նաեւ, թէ առեւտուրի գործակցութեան բանակցութիւններուն կուգահեռ պէտք է յառաջխաղացք արձանագրուի նաեւ հաւաքական քանդումի կէնքերուն: Սահաբեկչութեան դէմ պայքարին գործակցութեան Միջին Արեւելքի տագնապին հանդէպ որդեգրուելիք կեցուածքին ու մարդկային իրաւանց մարկի բարելաւման հարցերուն մէջ: Եւրոպացի դիւանագէտը դիտել տուաւ, որ յիշեալ բոլոր հարցերը իրարու հետ կապ ունին եւ թէ բոլորը պէտք է յառաջխաղացք արձանագրեն, որպէսզի Իրան - Եւրոպական Միութիւն կապերը աւելի սերտ դառնան եւ գործակցութեան համաձայնութիւնը ստորագրուի:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂ

●Մըզիէր, «Աղբալեան Հ.Մ.Ը.Մ.» կեդրոնին ճիշդ դիմացի երկու հողերը: Դիմել հեռ.՝ 04 - 522992:

ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

●Մըզիէրի շրջան, «Կարին 1», 240 քառ. մեթր տարածութիւն, գեղատեսիլ դիրք, լողաւազան, յարմար գին: Հեռ. 03-627469:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

● Նախակրթարանի աշակերտներու բոլոր նիւթերուն համար: Հեռ. 03-570046:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Ոսկերչական մոմի վրայ աշխատող գործաւոր մը: Հեռ. 01 - 900801:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Ոսկի փայլեցնող *(ճիլաձի)* գործաւոր մը: Հեռ. 01-242549:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Առեւտուրով կը զբաղի՞ս, համալսարանաւո՞րտ ես, անգլերէն գիտե՞ս, ինքնաշարժ ունի՞ս, տարիքդ 25էն վե՞ր է, կրնաս դիմել: Ֆաքս: C. V. 04 - 713816 կամ e. mail: recruitment@barternet - Lb - com.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԹԱԹԱ
ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ՝ Կիրակի, 5 Յունուար 2003 «*Ֆէնիսիա*» պանդոկ:
ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ - Երկուշաբթի, 6 Յունուար 2003, UNESCO հանդիսասրահին մէջ:

Մանրամասնութեան համար դիմել՝ հեռ. 01-249375 եւ 01-265899:

27 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ԴԱՍԱԴՈՒԼԸ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻ

Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրի երէկ ընդունեց Լիբանանեան համալսարանի դասախօսներու Լիկային մէկ պատուիրակութիւնը, գլխաւորութեամբ Լիկայի գործադիր խորհուրդի նախագահ Շարպէլ Քֆուրիի:

Քֆուրի յայտնեց, որ քննարկուեցան խորհրդարանին մօտ գտնուող կառավարութեան պատրաստած պետական պիւտճէին ծրագիրը, եւ թէ Պըրրի խոստացած է յարգել պիւտճէին ծրագիրին մէջ տեղ գտած գրեթէ բոլոր պայմանները, որոնք առնչուած են հանգստեան կոչուելու պարագային վճարումներու, ուսուցիչներուն պաշտօնաներու վերադասաւորման, ինչպէս նաեւ նոր համալիրի մը շինութեան:

Պըրրի իր կարգին շեշտեց, որ համալսարանը հարկ է, որ վերստանայ իր անկախութիւնը եւ վերաշխուժացնէ իր խորհուրդներն ու անցնի աշխատանքի:

27 Նոյեմբերին յայտարարուած դասադուլին մասին հարցումի մը պատասխանելով՝ Քֆուրի ըսաւ, որ հաստատ կը մնան իրենց որոշումին վրայ եւ կայն պիտի գործադրեն պետական պաշտօնեաներու եւ ուսուցիչներու սենտիքային հետ համագործակցաբար:

Պըրրի ընդունեց նաեւ Փաղանգաւոր Կուսակցութեան նախագահ Քարիմ Բագրատունին, որուն կ'ընկերակցէր կուսակցական պատուիրակութիւն մը: Բագրատունի Պըրրին հրաւիրեց ներկայ գտնուելու Փաղանգաւոր Կուսակցութեան հիմնադրութեան առիթով տեղի ունենալիք հանդիսութեան:

Պըրրի ընդունեց նաեւ լիբանանցի գրագէտներու համադաշնակցութեան նախագահ Ժոզէֆ Հարպը, Լիբանանեւսուրիական Գերագոյն Խորհուրդի ընդհանուր քարտուղար Նասրի Խուրին եւ ամերիկացի օրէնսգէտներու պատուիրակութիւն մը, որ կը հետապնդէ օրինական ձեւերով Իսրայէլի դէմ դատ բանալու հանգամանքը իբրեւ հատուցում Կանայի մէջ Իսրայէլի գործադրած սպանդին:

ՁԷՅԹՈՒՆԻ ՔԱՂԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ԽԱՉՔԱՐԻ ՁԵՏԵՂՈՒՄ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԷՋ

Ուրախութեամբ կը յայտնենք ընդհանրապէս մեր ժողովուրդի զաւակներուն եւ մասնաւորաբար զէյթունցի հայրենակիցներուն, որ Կիրակի, 24 Նոյեմբեր 2002ին, Անթիլիասի մայրավանքէն ներս, պատարագի աւարտին տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ Արծուեբոյն Զէյթունի նահատակներու հոգւոյն, ապա՝ խաչքարի զետեղման արարողութիւն:

Խաչքարը նուիրուած է Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԱՐԱՄ Ա. կաթողիկոսին, Զէյթունի Հայրենակցական Միութեան կողմէ, ի յիշատակ Զէյթունի քաջամարտիկներուն:

Այս արարողութեան հրաւիրուած են մեր ժողովուրդի զաւակներն ու հայրենակիցները:

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎՐԱՅ Է Հ. Յ. Դ. ԼԵՄԻ 2003Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

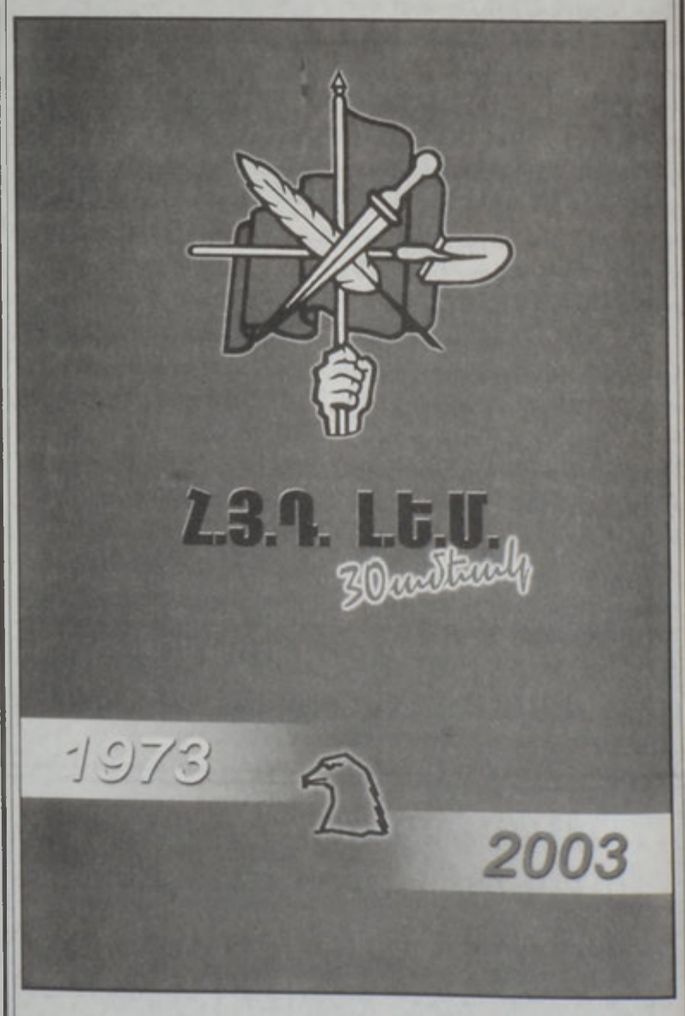

ՍԱԿ 10,000 ԼԻԲ. ՈՍԿԻ

www.aztagdaily.com

ՆԱԽԱԳԱՀ ՉՕՐ. ԼԱՀՈՒՏ ԻՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՔՆՆԱՐԿԵՑ ԵՐԿԻՐԸ ՅՈՒԶՈՂ ՀԱՐՑԵՐ

Նախագահ Չօր. Էմիլ Լահուտ երէկ Պաապտայի մէջ ընդունեց կբօսաշրջութեան նախարար Քարամ Քարամը, որ նախագահին փոխանցեց բերանացի երկու պատգամներ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու եւ Քաթարի էմիրներէն: Քննարկուեցան Քարամի կատարած վերջին այցելութիւնները Տոհա եւ Ապու Տապի:

Քարամ նախագահ Լահուտի յայտնեց, որ շէյխ Զայէտ եւ շէյխ Համատ Պըն Խալիֆա կը հաստատեն իրենց կօրակցութիւնը՝ Լիբանանի, որպէսզի ապատագրէ իր բռնագրաւեալ հողերը եւ ստանայ Ուապկանիի ջուրերէն օգտուելու ամբողջական իրաւունքները, ինչպէս նաեւ կը փափաքին, որ Լիբանան Առողջապահութեան Համաշխարհային Կազմակերպութեան նախագահի պաշտօնին իր թեկնածութիւնը դնէ:

«Անոնք նաեւ ողջունեցին Լիբանանի արձանագրած յաջողութիւնները կբօսաշրջութեան մարզին մէջ եւ կօրակցութիւն յայտնեցին Ֆրանսայի մէջ գումարուելիք «Փարիզ–2» ժողովին», ըսաւ Քարամ:

Նախագահ Լահուտ ընդունեց հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժան Լուի Քըրտահին, որուն հետ քննարկեց նախարարութեան վերաբերող շարք մը հարցեր, յատկապէս բջիջային հեռաձայնի կապուած հարցեր, կառավարութեան տուած վերջին որոշումներուն գործադրութեան լոյսին տակ:

Նախագահ Լահուտի այցելեց մշակոյթի նախարար Ղասսան Սալամէ: Քննարկուեցան մշակութային հարցեր, ինչպէս նաեւ Ֆրանսախօս Երկիրներու Վեհաժողովին որդեգրած աշխատանքային ծրագիրին կապուած խնդիրներ: Ծրագիրին քննարկելու համար 1 Դեկտեմբերին Լօկանի մէջ պիտի գումարուի ժողով մը:

Նախագահ Լահուտ ընդունեց երեսփոխան Նպէկմ Խուրին, որ կօր. Լահուտի փոխանցեց Սուրիոյ նախագահ Պաշշար Ասատի հետ իր ունեցած հանդիպումին արդիւնքները, եւ քննարկեց Օթաուայի մէջ կայանալիք խորհրդարանական վեհաժողովին բերելիք իր մասնակցութիւնը, ինչպէս նաեւ Ժիպէյլ եւ Քեսրրուան շրջաններուն կարիքները:

Նախագահական պալատի հիւրերէն էին նաեւ երեսփոխան Մոհամէտ Սաֆատի, Թատամոն Կուսակցութեան նախագահ Էմիլ Ռահմէ, Լիբանանի Ողիմպիական յանձնախումբի պատուիրակութիւնը, նախագահութեամբ կօր. Սուհէյլ Խուրիի եւ ամերիկեան «Սի. Էնտ Ի.» համալսարանի նախագահ Ամժատ Նապուլսին:

Նախագահ Լահուտ կ'ընդունի Նախարար Քըրտահին

Լիբանանի անկախութեան 59րդ տարեդարձին առիթով, նախագահ Լահուտ շնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ Մոնաքոյի իշխանէն, Գերմանիոյ նախագահ Եոհանս Ռաուէն եւ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անանէն, որ շեշտեց, թէ Լիբանան – ՄԱԿ գործակցութիւնը կը գտնուի բարձր մակարդակի վրայ եւ մաղթեց, որ այդ յարաբերութիւնները աւելի եւս կ'ամրապնդուին փոխադարձ գործակցութեամբ:

ՔԱՊԱԼԱՆ ԿԸ ԳՈՎԱԲԱՆԷ ՀԱՐԻՐԻՆ

Շիիներու գերագոյն խորհուրդի փոխ նախագահ շէյխ Ապտէլ Էմիր Քապալան երէկ հաւաստեց, որ «Փարիզ - 2» վեհաժողովը Լիբանանի համար պիտի ըլլայ պատմական հանդրուան մը, որուն ընդմէջէն Լիբանան իր դիրքը եւ դերը պիտի փաստէ աշխարհին մէջ:

Քապալան ըսաւ, որ վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի աշխուժ անձնաւորութիւն մըն է, որուն ջանքերով Լիբանան տիրացաւ միջազգային քաղաքակիրթ դիրքի մը:

Ակնարկելով պետական պիւտճէի արձանագրած բացին՝ Քապալան շեշտեց, որ պարտքը հոգ է, սակայն դրուատեց զայն փարատելու իմաստով տարուած ջանքերը եւ դրական նկատեց զանազան պետութիւններէ լիբանանեան կառավարութեան ցուցաբերուած օժանդակութիւնները, որոնք կ'ապացուցեն անոնց վստահութիւնը Լիբանանի ապագային հանդէպ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

●ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԻ նախարար Ժորժ Աֆրամ երէկ հանդիպում մը ունեցաւ Լիբանանի մէջ Եւրոպական Միութեան դեսպան Փաթրիք Ռընոյի հետ: Քննարկուեցան նշեալ մարզի աշխատանքներուն աշխուժացման եւ գործելաձեւի բարելաւման հեռանկարները:

●ՆԵՐՔԻՆ Ապահովութեան ուժերու ընդհանուր տնօրէնութիւնը երէկ յայտարարեց, որ ձերբակալուած են չորս աւազակներ՝ Իմատ, Օսման, Մոհամէտ եւ Ահմէտ, որոնք գողցած են «Հոնտա» վաճառանիշով չորս ինքնաշարժներ, որոնք վերադարձուեցան իրենց տէրերուն:

●ԵՈՒՆԵՍՔՕի պալատին մէջ 29 Նոյեմբերին, կազմակերպութեամբ Կանանց Ժողովրդավարական Համադաշնակցութեան, տեղի պիտի ունենայ Իսրայէլի վարչապետ Արիէլ Շարոնի «խորհրդանշական» դատավարութիւնը, որուն պիտի մասնակցին դատախազ մը, իրաւաբաններ եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ:

●ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարար Խալիլ Հըրաուի երէկ ընդունեց Լիբանանի մէջ Զեխիոյ դեսպան Մարիք Սքոլիլը, որուն հետ քննարկեց Միջին Արեւելքի իրադարձութիւններուն կապուած հարցեր: Սքոլիլ յայտնեց, որ Զեխիա ծրագիրներ ունի Լիբանանի օժանդակելու ականազերծման աշխատանքին մէջ:

●ՀԱՐԱԻԻ մէջ երէկ գործադրուեցաւ ծառատնկումի արշաւ մը՝ *«Իւրաքանչիւր ականի տեղ ծառ մը»* խորագիրով: Արշաւին ներկայ գտնուեցան կենսոլորտի նախարար Միշէլ Մուսա, Լիբանանի մէջ ՄԱԿի Բարգաւաճման Ծրագիրի ներկայացուցիչ Իվ Տոսան եւ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարի ներկայացուցիչ Սթեֆան տը Միսթուրա:

Մուսա պահանջեց ճնշում բանեցնել Իսրայէլի վրայ, որպէսզի յանձնէ ականուած շրջանների քարտէսները: Տը Միսթուրա ըսաւ, որ Լիբանանի մէջ ծառը վերածուեցաւ քաղաքական խորհրդանիշի մը, իսկ Տոսան ներդրումներ կատարող պետութիւններէն խնդրեց բարգաւաճման ծրագիրներու գործադրութեան կօրակցութիւն:

البيرق الشراع الشرق

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԳՐԵՆ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹԵՐԸ

الأنوار المستقبل الديار النهار السفير

Լիբանանեան օրաթերթերը 19 Նոյեմբերի իրենց թիւերով անդրադարձած են վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի Ուաշինկթըն այցելութեան, Ամին Ժեմայէլի մասին շրջան ընող այն լուրերուն, թէ Իսրայէլի հետ կապեր հաստատած է, Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի նախագահներուն վեհաժողովին, ինչպէս նաեւ պաղեստինեան եւ իրաքեան հարցերուն:

«Տիար» գրած է, թէ վարչապետ Հարիրի ձորձ Պուշի հետ միայն քսան վայրկեան տեւողութեամբ տեսակցութիւն ունեցաւ. «Փարիզ - 2» ժողովին ամերիկեան ներկայացուցչութիւնը Պըրնպի մակարդակով պիտի ըլլայ:

*«Սաֆիր»*ի համաձայն, ձորձ Պուշ Հարիրիի ներկայացուցած պահանջներուն պատասխանեց՝ շրջանային հարցերուն մասին ընդհանուր ակնարկով մը. Ուաշինկթըն «Փարիզ - 2»ին իր մասնակցութիւնը կը սահմանափակէ քաղաքական կօրակցութեամբ:

Թերթը նշած է, թէ արտաքին գործոց նախարար Մահմուտ Համմուտ կը յայտարարէ, որ ինք տեղեակ չէ եղած Հարիրիի Ուաշինկթրն այցելութենէն. Համմուտ նաեւ կ'ըսէ, որ ՄԱԿի թիւ 1441 բանաձեւը ականուած է եւ Իրաքի ուղղուելիք հարուածը անխուսափելի է:

Ըստ *«Լիուա»*ի, կօր. Լահուտ կը պատասխանէ կասկածամիտներուն եւ կ'ըսէ, թէ Հարիրիի այս այցելութեան ետին քաղաքական պահանջներ չկան. Հարիրի Պուշէն պիտի տեղեկանայ, թէ Ուաշինկթըն նեցուկ պիտի կանգնի «Փարիզ - 2» ժողովին:

*«Մուսթաքպալ»*ի համաձայն, նախագահ Լահուտ կը յայտարարէ, որ «Փարիզ - 2» ժողովին գումարման փոխարէն Լիբանանին քաղաքական պահանջներ չեն դրուած:

Ամին Ժեմայէլի մասին *«Տիար»* գրած է. «Դատախազ Ատտում ապահովական մարմիններէն ստացած տեղեկութիւններու հիման վրայ կը բանայ Ամին Ժեմայէլի թղթածրարը, ուր ան կ'ամբաստանուի Իսրայէլի հետ կապեր հաստատած ըլլալու յանցանքով»: Երեսփոխան Փիեռ Ժեմայէլ հարց կու տայ, թէ ինչո՞ւ Տոնալտ Ռամսֆէլտի հետ տեսակցութիւն մը դատապարտելի է, բայց Պուշի հետ տեսակցութիւնը՝ ընդունելի:

*«Քիֆահ Արապի»*ի համաձայն, դատախազ Ատտում կը յայտարարէ. «Ամին Ժեմայէլ Ֆրանսայի մէջ իսրայէլացիներու հետ հանդիպումներ ունեցած է, իսկ կօր. Աւնն ժողովուրդը կը գրգռէ երկրին ապահովութիւնը եւ կարգ ու կանոնը խախտելու նպատակով:

«Լիուա» գրած է, թէ Դամասկոսի մէջ գումարուած Սուրիա - Եգիպտոս վեհաժողովին ընթացքին վերահաստատուեցաւ, որ Իրաքի դէմ պատերազմական որեւէ գործողութիւն ընդունելի չէ, եւ թէ Իսրայէլ պէտք է գործադրէ միջազգային ընտանիքին որոշումները:

Ըստ «Սաֆիր»ի, Սուրիա - Եգիպտոս վեհաժողովը ողջունեց վէնքի քննիչներուն աշխատանքներուն դիւրութիւն տալու Իրաքի որոշումը:

*«Մուսթաքպալ»*ի համաձայն, Դամասկոսի մէջ գումարուած վեհաժողովը յայտարարած է, թէ միջազգային որոշումներուն յարգումը Իրաքը վերծ պիտի պահէ վինուորական որեւէ գործողութենէ:

«Քիֆահ Արապի» նաեւ գրած է, թէ Ուաշինկթըն Սուրիայէն կը պահանջէ փակել Դամասկոսի մէջ Իսլամական Ժիհատի գրասենեակները. Դամասկոս եւ Ժիհատի պատասխանատուները կը պատասխանեն, որ գրասենեակները միայն տեղեկատուական հարցերով կը զբաղին:

Իրաքեան հարցին մասին *«Սաֆիր»* գրած է, թէ հակառակ անոր որ Իրաքի արգիլեալ գօտիին վերեւ ամերիկեան եւ բրիտանական օդային հսկողութիւնն ու յարձակումները ՄԱԿի կողմէ որոշուած չեն, Միացեալ Նահանգներ կը յայտարարեն, որ իրենց օդանաւերուն դէմ իրաքեան վէնքերու գործածութիւնը թիւ 1441 բանաձեւին խախտում կը նկատուի:

*«Նահար»*ի համաձայն, մինչ վէնքի քննիչները Պաղտատի մէջ կը սկսին իրենց աշխատանքին եւ կը յայտնեն, թէ քննութիւնները պիտի տեւեն շուրջ 6 ամիս, Ուաշինկթըն տակաւին կը պատրաստուի պատերազմի:

Այլ լուրերու կարգին, *«Մուսթաքպալ»* նշած է, թէ Իսրայէլի տնտեսութեան նախկին նախարարը կը յայտարարէ, որ եթէ խենթերու վարած քաղաքականութիւնը շարունակուի, Իսրայէլ շուտով պիտի դառնայ երրորդ աշխարհի անդամ երկիր մը՝ իր տնտեսութեան փլուզումով:

Ըստ *«Քիֆահ Արապի»*ի, Լիպիոյ նախագահ Մուամմար Քաղաֆի Ռոմանօ Փրոտիի կը յայտնէ, թէ ահաբեկչութեան դէմ պայքարը ահաբեկչութեան վերածուած է:

Պաղեստինեան տագնապին անդրադառնալով *«Սաֆիր»* գրած է, թէ պաղեստինեան իշխանութիւնը աշխարհին կոչ կ'ուղղէ «պատերազմի ոճիրը» կասեցնելու: Ըստ թերթին, Հեպրոն վտանգուած է իր բնակչութենէն պարպուելով:

*«Անուար»*ի համաձայն, Քուէյթի մէջ նոր ձերբակալութիւններ տեղի ունեցան, Ծոցի մէջ *«Քայիտա»*ի պատասխանատու մը ձերբակալելէ ետք:

ԱՖՀԻԼ ԻՐԱՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿԸ,
ԿԱՆԽԱՐԳԻԼԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿՈՒՐԾՔԻ ՔԱՂՑԿԵՂԸ,
ST. MARC ԱԽՏԱՃԱՆԱՁՄԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԿՑԱԲԱՐ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ Կ'ԸՆԴՈՒՆԷ ՅԱՏՈՒԿ ԱՌԻԹ
MAMMOGRAPHIE + ECHO
50000 Լ.Ո. ՓՈԽԱՆ 150000 Լ.Ո.
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՆԱՆ ԱՖՀԻԼԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ ՄԷՋ, ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 8:30Է 4:30:
ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ԹԻՒՈՎ ԿՏՐՕՆՆԵՐ

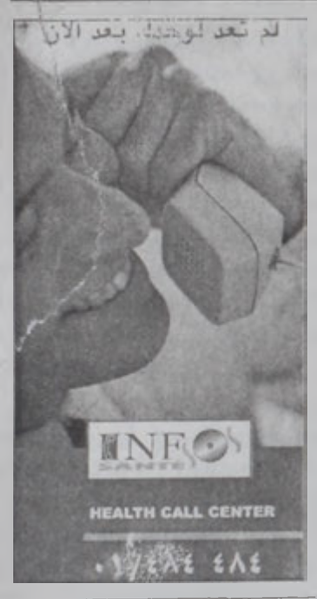

ԱՅՍ ԱՌԻԹՈՎ ԻՐԱՔԱՆՉԻԻՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒՈՂ ՁՐԻՕՐԷՆ ՊԻՏԻ ՕԺՏՈՒԻ MEDNETի INFO-SANTE ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԵՌԱՁԱՅՆԱՅԻՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ՔԱՐՏՈՎ:
ԱՖՀԻԼ ԱՖԷՏԻ ՇԷՆՔ. Բ. ՅԱՐԿ
ՀԵՌ. 242556/7

ՍՄՈՒՆԱՑԵԱԼՔ
ՏՈՔԹ. ՍԻՄՈՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ԸՆԴ
ՄԱՔՐՈՒՀԻ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ
Պէյրութ
17 Նոյեմբեր 2002

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Վարպետ ոսկերիչ (*սետքէր*): Հեռ. 03 - 882947:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԿԷՏ՝ ՀԱՅ ԳԻՐՔԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Հայ Գիրքի 24րդ զեղչ - վաճառք ցուցահանդէսը կը շարունակուի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի «Կիլիկիա» թանգարանի սրահին մէջ, ամէն օր առաւօտեան ժամը 10:00Է՝ երեկոյեան ժամը 7:00:

Վերջին ժամկէտ ցուցահանդէսի՝ Կիրակի, 24 Նոյեմբեր 2002, մինչեւ երեկոյեան ժամը 8:00:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ցուցահանդէսը բաց պիտի մնայ Ուրբաթ, 22 Նոյեմբեր 2002ին:

ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ FUEL CARDԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Յաւելեալ մանրամասնութեանց համար հեռաձայնել՝ 01-242556 թիւին:

«Պրն. նախագահ՝ Վուտրօ Ուիլսըն, Հայ ազգը, որ սարսափելի ձեւով անարգուեցաւ, կը համարձակիմ բարեխօսելու:
... Տղամարդիկը խումբերով ջարդուեցան, շղթաներով եւ չուաններով իրարու կապուած՝ գետին մէջ նետուեցան, ձեռքերն ու ոտքերը կապուած՝ լեռն ի վար հրուեցան, ծախու հանեցին անոնց կիները եւ զաւակները՝ հասարակաց շուկաներուն մէջ:
«... Դուք երբ օգնութիւն բերել կ'ուզէք ձեր բարձր գաղափարով լուծի տակ գտնուող ժողովուրդներուն, ուրեմն դուք պիտի չանտեսէք, որ նաեւ այս խօսքերէն հզօր ձայն մը խօսի, միակ ձայնը, որ իրաւունք ունի, ամէն ժամանակներու մէջ լսուելու...»:

Արմին Թ. Վեկնէր, Պերլին, 1919

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՐՄԻՆ Թ. ՎԵԿՆԷՐ. ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Հայ ժողովուրդին պատմական ճակատագիրը շատ դառն ու ծանր եղած է, բայց այն, ինչ որ տեղի ունեցաւ 19րդ դարու վերջին եւ 20րդ դարու առաջին տասնամեակներուն, վեր է ամէն տեսակի երեւակայութենէ: Կարմիր Սուլթան Ապտիւլ Համիտը եւ Երիտասարդ Թուրքերը որոշած էին բնաջնջել Արեւմտեան Հայաստանը եւ այդ կատարեցին անլուր բռնութեամբ, քաղաքակիրթ Եւրոպայի կառավարութիւններու աչքին առջեւ, մէջը ըլլալով Գերմանիոյ կայսերապաշտ կառավարութիւնը:

Բայց աշխարհի մարդասէր մտաւորականները, նշանաւոր գրողներն ու արուեստագէտները, հրապարակախօսներն ու հանրային գործիչները իրենց ձայնը բարձրացուցին ցեղասպանութեան դէմ:

Հայ Դատի պաշտպաններու առաջին շարքին կը գտնուէին անմոռանալի երկու գերմանացիներ՝ Եոհաննէս Լեփսիուս եւ Արմին Թ. Վեկնէր, որոնք իրենց ամբողջ կեանքին ընթացքին համակրանք տածեցին հայ ժողովուրդին հանդէպ եւ իրենց բոլոր ուժերը տրամադրեցին անոր դատին պաշտպանութեան՝ զայն նոյնացնելով մարդկութեան դատին հետ:

Վերջին 90 տարիներուն Գերմանիոյ մէջ կազմուած են երեք կարեւոր ընկերութիւններ, որոնց նախագահութեան կոչուած են գերմանացի ականաւոր դէմքեր: Հայերը գերմանացիներու հետ գործակցած են եւ միասին հրապարակային հաւաքոյթներ կազմակերպած են զանազան քաղաքներու մէջ: Գերմանացի եւ հայ վարչութեան անդամները ժամանակին եւ այսօր եւս կը պատկանին քաղաքական բոլոր հոսանքներուն:

Գերմանիոյ մէջ այսօր Հայաստանի եւ հայութեան ի նպաստ ձեռնարկները կը բազմանան, հակառակ մամուլին պահած լռութեան եւ թրքամէտ կառավարութեան բռնած դիրքին:

1914ին Պերլինի մէջ տեղի կ'ունենայ կազմակերպումը «Գերման - հայ Ընկերութեան»: Ընկերութեան նպատակները կ'ամփոփուին հետեւեալ կէտերուն մէջ:

Տարածել հայ ժողովուրդին մասին արդար եւ անաչառ գնահատանք Գերմանիոյ մէջ:

Թարգմանել հայ գրական արժէքաւոր գործեր՝ գերմաներէնի, եւ գերմաներէն գործեր՝ հայերէնի:

Հրատարակել երկու լեզուներով ամսագիր մը: Մշակել անձնական յարաբերութիւններ՝ գերմաններու եւ հայերու միջեւ:

Գերման - հայ կոմիտէի անդամներն էին, ըստ առաջին կոչին, Եոհաննէս Լեփսիուս, դոկտ. Մարկուարտ, դոկտ. Ռատը, դոկտ. Ռոհրպախ, Ըլթիր եւ Ճէմս Կրինֆիլտ: Իսկ Պերլինի Հայկական Կոմիտէի անդամները բոլորն ալ եղած են Հ. Յ. Դաշնակցութեան անդամներ՝ Ռուբէն Դարբինեան, Հայրանեան, Աւետիք Իսահակեան, Մուրատեան, Շահպազեան: Գերման - հայ Ընկերութիւնը մինչեւ այսօր կը գործէ եւ ունի իր պարբերականը գերմաներէն լեզուով:

85 տարի ետք, Հալլէ քաղաքի Մարթին Լուտէր համալսարանի աստուածաբանութեան կաճառի տնօրէն փրոֆ. Հերման Կոլցը քանի մը տարի առաջ ծրագրած էր Փոթստամ քաղաքին մէջ հիմնել «Գերման - հայ հետազօտութիւններու եւ հանդիպումներու տուն», մարդասէր եւ հայ ժողովուրդի բարեկամ Եոհաննէս Լեփսիուսի նախկին տան մէջ եւ տան վերանորոգութեան համար հայթայթել դրամագլուխ:

Եոհաննէս Լեփսիուսի կողմէ 1925ին հիմնուած Գերման - հայ ակադեմիայի վերահիմնումը:

Զօրացնել գերման - հայ եկեղեցիներու յարաբերութիւնները:

Կապեր հաստատել մշակութային եւ գիտական մակարդակներու վրայ՝ Երեւանի համալսարանի եւ ազգային ակադեմիային հետ:

Գարեգին Ա. Ամենայն հայոց կաթողիկոսը իր հայրապետական կոչին մէջ յիշած է. «մեր խոր ցանկութիւնն է եւ միանգամայն սրտալից կոչը՝ թէ՛ գերմանական պետական եւ ակադեմական իշխանութիւններին, թէ՛ գերմանացի եւ հայ ժողովուրդին զաւակներին, սրտի յօժարութեամբ ընդառաջել այս աստուածահաճոյ ծրագրին եւ լայն աջակցութիւն ընծայել բոլոր տեսակէտներից, թէ՛ բարոյական եւ թէ նիւթական գետինների վրայ:

«Մենք զգում ենք հէնց հիմակուանից, որ այդ «Տան» հիմնադրութիւնը պիտի լինի մի պատմական դէպք՝ դէպի առաջ տանելու հայ - գերմանական կրօնական, մշակութային եւ գիտական յարաբերութիւնները՝ ի բարին երկու ժողովուրդների զաւակներին եւ ի վկայութիւն մեր հաւատարմութեանը հանդէպ Աստծուն եւ մեր քրիստոնէական սուրբ առաքելութեան, մարդկային միասնութեան եւ ազգային գործակցութեան»:

1999ին Փոթստամի մէջ տեղի ունեցաւ ժողով մը, ներկայութեամբ 21 հոգիի. ներկաները որոշեցին հիմնել մարտահրաւէր ընկերութիւն մը՝ «Եոհաննէս Լեփսիուսի Տուն» միութիւնը: Միութեան հիմնադիրներ եւ առաջին վարչութեան անդամներն են՝ վերապատուելի Հանս - Ուլրիշ Շուլց՝ նախագահ, փրոֆ. Հերման Կոլց, փրոֆ. դոկտ. Հանս - Եոախիմ Քիզպէրկ, իրաւաբան դոկտ. Թոմաս Մեսվերտթ, իրաւաբան դոկտ. Մանֆրէտ Աչքը եւ լրագրող Համօ Պետրոսեան: Երկու տարի ետք աստուածաբան դոկտ. Խաչիկ Ղազարեան եւս ընտրուեցաւ վարչութեան անդամ:

2002 Սեպտեմբեր 28ին Վուփփերթալ քաղաքին մէջ հիմնուեցաւ Արմին Թ. Վեկնէրի ընկերութիւնը: Ներկայ էր 22 հոգի. հիմնադրութեան առիթով ներկայ եղան հանգուցեալ Արմին Թ. Վեկնէրի երկու զաւակները՝ տիկին Սիպլլ Սթիվընս (Լոնտոն) եւ պրն. Միշէլ Վակնէր (Հռոմ):

Երկու տարուան նախապատրաստական աշխատանքներէն ետք, հիմնադրման ժողովը ընտրեց վարչութեան անդամները՝ հրատարակիչ Քրիստոֆ Հաաքէր - Վուփփրթալ, փրոֆ. դասախօս Անդրիաս Մայր -Վուփփրթալ, տիկին Պէրպլլ Պաքուից - Սթեշլին, լրագրող Համօ Պետրոսեան - Պերլին, լրագրող Փեթր Կրալլա - Շթեշլին, մանկավարժ Ուլրիշ Քլան - Վուփփրթալ, գերմանագէտ Թիրք Քրուկէր - Վուփփրթալ:

Երկրորդ օրը տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր արարողութիւնը Վուփփրթալի պետական թատրոնին մէջ, ներկայութեամբ աւելի քան 200 հոգիի, որոնց մէջ 25 հայեր: Օրուան խօսնակն էր դերասան Գրիգոր Մելիքեան (Պերլին), երկար տարիներու մօտիկ բարեկամը՝ Ա. Թ. Վեկնէրին. ան ողջունեց բոլոր ներկաները եւ պատուոյ հիւրերը, բացումը կատարեց Կոմիտասի «Կռունկ»ով, հովանաւորութեամբ՝ Ուլրիշ Քլանին:

Տիկին Ուլրիքա Շլոմէրը կարդաց Ա. Թ. Վեկնէրի բանաստեղծութիւններէն եւ գրական գործերէն: Ողջոյնի խօսքեր կարդացին օրդ. Լ. Նշանեան՝ գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդի վարչութեան անդամ, տիկին Կիզելա Քուք՝ ներկայացուցիչ Երուսաղէմի Եատ Վաշէմի (Հոլոքոստ), տիկին Ուրզուլա Շուլց՝ Վուփփրթալ քաղաքի քաղաքապետուհին, Քրիստոֆ Հաաքէր՝ Ա. Թ. Վեկնէրի ընկերութեան նախագահ եւ Պերլինէն տիկին Մէլինէ Փոփովեան երգեց երեք հայերէն երգեր:

Վերջաւորութեան խօսեցան Ա. Թ. Վեկնէրի աղջիկը՝ տիկին Սիպլլ Սթիվէնս եւ տղան՝ Միշայէլ Վեկնէրը: Տեղական եւ Պերլինի թերթերը երկար յօդուածներ հրատարակեցին ընկերութեան հիմնադրութեան առիթով:

Արմին Թ. Վեկնէրի ընկերութեան ընդհանուր նպատակն է. «Ընկերութիւնը կը ձգտի համագործակցութիւն եւ կապեր հաստատել այլ հիմնարկներու եւ կազմակերպութիւններու հետ, մասնաւորապէս ամրապնդել գերման - հայ յարաբերութիւնները, ամէն մակարդակի՝ մշակոյթ, արուեստ, քաղաքականութիւն, գիտութիւն եւ մշտական կապեր հաստատել Արմին Թ. Վեկնէրի բարեկամներուն հետ:

«Ա. Թ. Վեկնէրի ընկերութիւնը կ'ուզէ հետազօտել եւ տարածել Վեկնէրի գրական գործերը եւ ապագային մաս մը թարգմանել հայերէնի»:

Շուտով կը լրանայ Արմին Թ. Վեկնէրի մահուան 25ամեակը, 1978 Մայիս 5ին Հռոմի մէջ մահացաւ դոկտ. Վեկնէր՝ խոր սուգի մատնելով ոչ միայն Հայաստանի եւ սփիւռքահայ հասարակութիւնը, այլ՝ Գերմանիոյ եւ միջազգային շրջանակները:

Հայ ժողովուրդի եւ անոր արդար Դատին անկեղծ, հաւատարիմ եւ հեղինակաւոր պաշտպան մըն էր Արմին Թ. Վեկնէր: Կ'արժէ անդրադառնալ անոր կեանքին՝ ծանօթացնելու համար զայն հայ նոր սերունդին եւ թարմացնելու՝ յիշողութիւնները հիներուն:

Արմին Թ. Վեկնէր բանաստեղծը, հրապարակախօսը, գերմանական տպաւորապաշտութեան մեծ բանաստեղծներուն վերջինը եւ հայ ժողովուրդի անկաշառ բարեկամը ծնած էր 16 Հոկտեմբեր 1886ին, Գերմանիոյ Վուփփրթալ քաղաքը: Ուսած է Պերլինի եւ Պրեսլաուի համալսարաններուն մէջ՝ իբրեւ իրաւագէտ: 1909ին Պերլինի մէջ կը հրատարակէ իր առաջին բանաստեղծութեան հատորը, «Երկու քաղաքներու միջեւ»: Դարձեալ Պերլինի մէջ կը հրատարակէ իր երկրորդ հատորը՝ «Լսիր իմ խօսակցութիւնս, Աննա Մահա», 1912ին:

Մեծ Եղեռնի տարիներուն հայ ժողովուրդը երախտագիտութեամբ իմացաւ շատ անուններ այն սքանչելի օտարներուն՝ քաղաքագէտներ, հոգեւորականներ, գրագէտներ եւ համալսարանի դասախօսներ, որոնք պաշտօնական հանգամանքով թէ անհատապէս, իրենց հրապարակային գայրոյթը պոռթկացին թուրք բարբարոսներուն դէմ, ինչպէս՝ Եոհաննէս Լեփսիուս, Ճէյմս Պրայս, Հենրի Մորկընթաու, Առնոլտ Թոյնպի, Անաթոլ Ֆրանս, Արմին Թ. Վեկնէր եւ շատ ուրիշներ: Այս բարեկամները ըրին, ինչ որ մարդկօրէն կարելի էր ընել՝ յօգուտ մեր ժողովուրդին եւ մեր դատին:

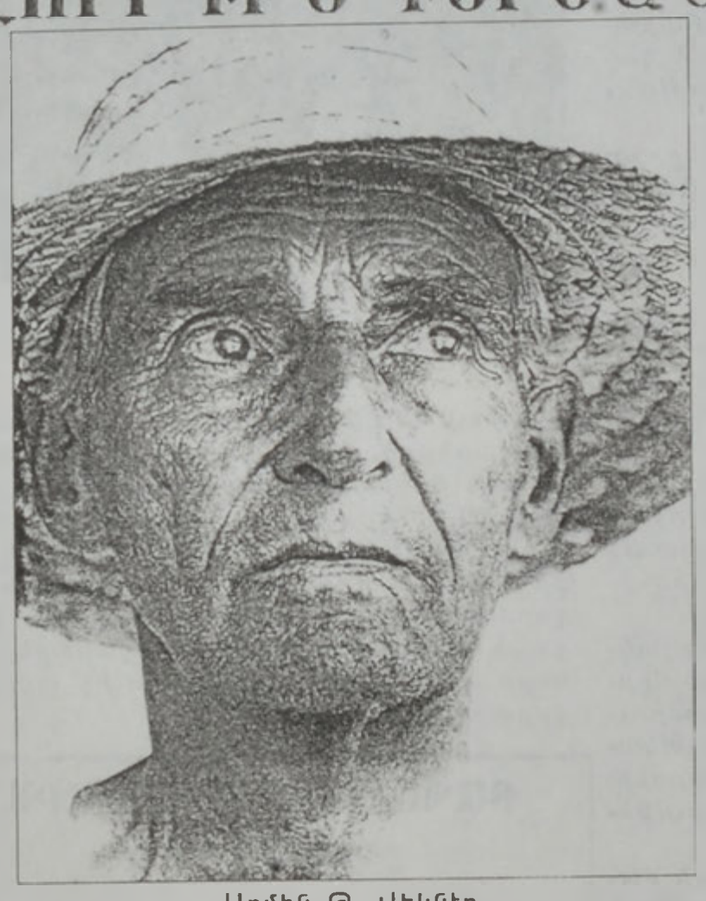

Արմին Թ. Վեկնէր

1914ին, երբ Առաջին Համաշխարհային պատերազմը յայտարարուեցաւ, Արմին Թ. Վեկնէր իր ամբողջ ուժով կը պայքարէր ընդդէմ պատերազմին, իր ընկերներուն հետ, որոնք կը պահանջէին իբրեւ հիւանդապահ, կարմիր խաչին ծառայող ու կը ղրկուի Գերմանիոյ Արեւելեան ռազմաճակատ, կուիներուն կը մասնակցի, ուր կը ստանայ երկրորդ կարգի «Երկաթէ խաչը»:

Ծովակալ Ֆոն Թիրփցի Վեկնէրին իբրեւ հիւանդապահ կը փոխադրէ Պոլիս, Գերման ծովային զերագոյն հրամանատարին մօտ, 1915ի ամրան: Ապա Մերձաւոր Արեւելք՝ Միջագետք, Ֆերտմարշալ Ֆոն տէր Կոլցի բանակին մէջ՝ իբրեւ առողջապահական սպայ, Կարմիր Խաչի ծառայող:

Ա. Թ. Վեկնէր մէկն էր այն եւրոպացիներէն, որոնք սեփական աչքերով տեսան Մեծ Եղեռնը: Վեկնէր ականատես եղած էր հայ ժողովուրդի մեծագոյն ողբերգութեան, Տէր Զօրի եւ Միջագետքի անապատներուն մէջ. լուսանկարած էր ահաւոր տեսարաններ՝ հայ կիներու, աղջիկներու, երեխաներու անօթի եւ ծարաւ վիճակի մէջ: Այդ սեւ օրերէն մինչեւ իր վերջին շունչը, ան երդուած էր պայքարիլ հայոց արդար դատին համար, մեղադրած էր կայսերական Գերմանիան եւ բողոքած էր թուրքերու գազանութիւններուն դէմ՝ մամուլով, հրապարակային դասախօսութիւններով եւ համաժողովներուն մէջ իր տպաւորիչ ճառերով: 1916ին Ա. Թ. Վեկնէր ետ կը կանչուի Թուրքիայէն, հիւանդութեան պատճառով:

1917ին Պերլինի մէջ «Ֆլայշ» հրատարակչական տունը հրատարակել ուզեց Վեկնէրի նշանաւոր քերթուածներու հաւաքածոն՝ «Քաղաքներու դէմքը», զոր գրած էր 1909էն մինչեւ 1913, սակայն ոստիկանութիւնը խստիւ արգիլեց հրատարակութիւնը, որովհետեւ գանոնք «անբարոյական» գրութիւններ կ'որակէր:

1918 Նոյեմբերին կը տապալի Վիլհելմի կայսերական կառավարութիւնը, եւ կը հաստատուի գերմանական հանրապետութիւնը, Վեկնէր այս անգամ ազատ է, կը սկսի հրատարակել թերթերու եւ պարբերականներու մէջ հայոց տառապանքները եւ թուրքերու գազանութիւնները, բեմերու եւ հրապարակային ճառերու մէջ կը դատապարտէ պատերազմը, կը պաշտպանէ հայութիւնը եւ հայ ազգը, կը հրատարակէ քանի մը գիրքեր հայ ժողովուրդին մասին:

Գրեց իր հռչակաւոր «Բաց նամակ Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահին՝ պրն. Վուտրօ Ուիլսընի, հայ ժողովուրդին աքսորանքը անապատին մէջ», Յունուար 1919, Պերլին: Այս նամակը լոյս տեսաւ «Պերլինըր Թակըսպլաթ»ի մէջ 23 Փետրուար 1919ին:

1919ին Պերլինի մէջ կը հրատարակէ «Անվերադարձ ճամբայ» գիրքը՝ նիւթ ունենալով Թուրքիոյ եւ Արարիոյ մէջ տեսած հայ ժողովուրդին տառապանքները:

1920ին հրատարակեց «Երանութեան տունը» գիրքը՝ դարձեալ նիւթ ունենալով հայոց ջարդերը:

1921ին Պերլինի մէջ հայ ժողովուրդի դահիճ Թալէաթ փաշայի սպանութեան դատավարութեան սղագրութիւնը հրապարակեց առանձին գրքոյկով:

1926ին Պերլինի մէջ կը հրատարակէ «Վրան» պատմուածքներ, Թուրքիայէն: 1927 - 1928ին Պերլինի եւ Լայփցիկի մէջ հրատարակեց «Հինգ մատ գլխուդ վրայ»՝ նիւթ ունենալով իր տպաւորութիւնները 1927ի Խորհրդային Հայաստանէն:

1927ին Խորհրդային կառավարութեան հրաւէրով Ա. Թ. Վեկնէր եւ իր կինը՝ արձակագիր Լոլա Լանթաու կ'երթան Մոսկուա՝ մասնակցելու Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան տասնամեակին: Տօնակատարութենէն ետք ան Մ. Տէր Գաբրիէլեանի միջնորդութեամբ կ'այցելէ Խորհրդային Հայաստան եւ կը մնայ երկու ամիս: Իր ուղեւորութեան տպաւորութիւնները ամփոփեց «Հինգ մատ գլխուդ վրայ» գիրքին մէջ:

1933ին, երբ Ատոլֆ Հիթլէր կառավարութեան գլուխ անցաւ, Ա. Վեկնէր նամակ մը գրեց անոր՝ շեշտելով, որ՝ «Եթէ վերջ չդրուի այդ բարբարոս քաղաքականութեան, Գերմանիան կը կործանի», եւ նոյնպէս բողոքի ձայն բարձրացուց հրեաներու հալածանքին դէմ: Գերման ոստիկանութիւնը զայն ձերբակալեց ու նետեց բանտ: Եօթը բանտեր, երեք ճամբարներ եւ վերջապէս՝ փախուստ դէպի օտար երկիրներ:

Ա. Թ. Վեկնէր իր երկրորդ կնոջ՝ արուեստագիտուհի Իրենէ Կովալիսքայի հետ երկու շաբթուան համար արտասահմանեան երկիրներու հետ բարեկամութեան եւ մշակութային կապի հայկական ընկերութեան հրաւէրով Խորհրդային Հայաստան այցելեց Սեպտեմբեր 1968ին: Կը հիանայ ու կը խանդավառուի իր բարեկամ ժողովուրդին եւ երկիրին հրաշալի վերածնունդով: Իր դողդոջուն շրթները կը մրմնջեն. «Հրաշալի է, չքնաղ է... հրաշք է կատարուեր, հսկայական հրաշք»: 1968 Սեպտեմբեր 24ին Արմին Թ. Վեկնէր իր կնոջ հետ կ'այցելէ Էջմիածին. վեհափառ հայրապետը մեծ հայասէրին կուրծքը կը զարդարէ իբրեւ մեր ժողովուրդի երախտագիտութեան նշան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի չքանշանով:

Համաշխարհային Բ. պատերազմէն ետք Վեկնէր իր կնոջ ու զաւակին հետ տպրեցաւ Իտալիա, մինչեւ իր մահը: 1956ին Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը Ա. Վեկնէրը կը պատուէ իբրեւ գերմանացի մեծ գրող եւ մարդասէր մեծ վաստակաւոր խաչով, իսկ 1961ին Վուփփրթալ քաղաքը, ուր ան ծնած էր, կը պատուէ էտուարտ Ֆոն - տէր Հայտթի չքանշանով:

Քսան տարիներէ ի վեր կը ճանչնայի այս մարդասէր եւ հայ ժողովուրդին բարեկամը. շատ անգամ եղած եմ Հռոմ իր բնակարանին մէջ եւ ունեցած ենք երկար զրոյցներ: Միասնարար ճամբորդած ենք Քուլիցերիոյ եւ Գերմանիոյ զանազան քաղաքներ: 1970ին երկու շաբթուան մը համար կը գտնուէի Հռոմ. երբ իր մօտն էի ինծի ըսաւ. «Ահա՛ տե՛ս քու փափաքած գիրքդ, որով միշտ կը հետաքրքրուիս ու կ'ուզես տեսնել»: Գիրքը (Եղեռասպանութեան մասին) արեւմտահայերու կեանքէն առնուած վէպ մըն էր՝ «Աստուծոյ շունչին տակ» խորագիրով:

Այս վէպը դեռ մինչեւ այսօր լոյս չէ տեսած: Այս վէպը Վեկնէր սկսած է գրել քսանական թուականներուն. Եոհաննէս Լեփսիուս նամակով մը խնդրած է Վեկնէրէն վէպ մը գրել հայոց ցեղասպանութեան մասին, եւ ան ալ կատարած է Լեփսիուսի փափաքը, սակայն զանազան պատճառներով կիսատ մնացած է...:

1972ին Ա. Վեկնէր ինծի ուղարկեց տասնոց գրութիւն մը, որ մասամբ իր կենսագրութիւնն էր. այս գրութեան վերջին էջին վրայ գրած էր հետեւեալ տողերը. «Ես չեմ համչնար օտարներէն, այլ՝ ինձմէ, որովհետեւ ես մեծածաւալ բանաստեղծական գործ մը, զոր տարիներ առաջ սկսած եմ, չեմ վերջացուցած»:

Արմին Թ. Վեկնէրի խօսքերով կը վերջացնենք յօդուածը. «Աշխատանք, սէր եւ երազ. որքա՜ն գեղեցիկ է կեանքը, հայրենի՜ք... մենք հեռացանք, մենք վերածնանք շնորհիւ բարի լոյսի: Յաւիտեանս ապրէ՛, եւ մենք կը վկայենք քեզ, սուրբ Հայաստան»:

ՀԱՄՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Յատուկ՝ «Ազդակ»ին
Գերմանիա

ԾԱՆՈՒՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«Ազդակ»ի մէջ ազգային կամ առեւտրական ծանուցումներ հրատարակել փափաքողներէն կը խնդրուի ծանուցումին բնագիրը ընթեռնլի գիրով (հաստատութեանց պարագային՝ նախընտրաբար պաշտօնական թուղթի վրայ, եւ՝ հաստատուած) ներկայացնել «Ազդակ»ի ծանուցումներու գրասենեակը:

ՀԱՅԱՐԵՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱՐԵՆԱԿԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 59ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔԸ

Ժողովուրդի մը յարատեւման կարեւորագոյն գրաւականը կը հանդիսանայ պետական անկախութիւնը, որուն գոյութիւնը կենսական է նաեւ մշակոյթի եւ քաղաքակրթութեան զարգացման ու պահպանման համար:

Փաստօրէն մարդկութեան պատմութիւնը տարբեր առիթներով ականատես եղած է բազմաթիւ անկախութիւններու տիրացման ձգտումներուն, որոնցմէ ոմանք իրականացան, մինչ ուրիշներ ձախողութեան մատնուած են՝ համապատասխան ուժականութեան չգոյութեան իբրեւ հետեւանք:

Օսմանեան կայսրութեան ծաւալապաշտական քաղաքականութիւնը օրին իր բացասական անդրադարձն ու դրոշմը դրած է շրջանի ժողովուրդներուն կազմաւորման մէջ, որոնք ենթարկուած են կայսրութեան հալածանքներուն, ստրկատիրական կարգավիճակին, իրաւազրկումներուն եւ երբեմն նոյնիսկ՝ ցեղասպանութեան:

Լիբանանցիները, իրենց կարգին, շուրջ 500 տարի Օսմանեան կայսրութեան վերոնշեալ վայրագութիւններուն ենթարկուելէ ետք, անցան տարբեր լուծի մը տակ՝ ֆրանսական տիրապետութեան ներքեւ, որ յարաբերաբար շատ աւելի «մարդկային» էր...

Անկախութեան ըմբռնումը լիբանանցիներու մէջ զարգացման տարբեր փուլերէ անցնելէ ետք, ժողովրդային համատարած պահանջատիրական մօտեցումներու յանգեցաւ իրենց աւարտին, երբ 22 Նոյեմբեր 1943ին պսակուեցաւ Լիբանանի անկախութիւնը: Օր մը, որ Լիբանանի շքեղագոյն էջերուն մէջ կարելի է գետեղել:

Լիբանանի անկախութենէն կարճ ժամանակ ետք, լիբանանցիները դիմագրաւեցին բազմաթիւ դժուարութիւններ քաղաքական անկայունութիւններուն ու համայնքային տարակարծութիւններուն, տնտեսական տագնապներուն եւ անշուշտ միջազգային քաղաքական տուեալներու պատճառով:

Վերոնշեալ իրողութենէն մեկնած՝ պէտք է հաստատել, որ անկախութեան տիրանալը որքան դժուար է, այնքան դժուար է զայն պահելը, եւ այս իմաստով անկախ պետութեան մը քաղաքացիներուն պարտաւորութիւնները այնքան շատ են ու կարեւոր, որքան՝ անկախութիւնը կերտողներուն դերակատարութիւնը:

Հետեւաբար Լիբանանի քաղաքացիները, բոլո՛ր, առանց խտրութեան, համահաւասար կերպով կը կրեն պատասխանատուութիւնը՝ պահպանելու համար 59 տարի առաջ ձեռք բերուած անկախութիւնը:

Այստեղ մեծ է Լիբանանի երիտասարդութեան դերը, որուն յանձնուած է փայլուն ապագայի մը կերտման ջահակրութիւնը, որ պէտք է գիտակցի իրեն վստահուած առաքելութեան ու զայն ամբողջութեամբ կատարէ:

Միասնական մօտեցումներն ու ազգային շահերը նեղմիտ շահերէ գերադաս նկատելը կարեւորագոյն երաշխիքներն են երկրի մը պահպանման համար:

Լիբանանի ապրած 17 տարիներու քաղաքացիական պատերազմի կենսափորձը եկաւ հաստատելու, որ Լիբանանի բաղկացուցիչ բոլոր տարրերուն միջեւ ազգային միասնականութիւնն ու համակեցութիւնը գլխաւոր գրաւականներն են երկրին զարգացման եւ բարգաւաճումին: Լիբանանցիները նաեւ հասկցան, որ իրենց ու իրենց երկրին համար կայ մէկ գլխաւոր վտանգ, որ կը կայանայ իսրայէլեան բռնագրաւումին մէջ: Ասոր համար էր, որ ե՛ւ պետութիւնը, ե՛ւ զինեալ դիմադրութիւնը ցուցաբերեցին միասնական կեցուածք՝ հարաւային Լիբանանի ազատագրութեան հարցին շուրջ, մինչ որ պսակուեցաւ 2000 Մայիսի յաղթանակով, սակայն տակաւին չէ ամբողջացած երթը, նկատի ունենալով Մագարէհ Շըպաայի բռնագրաւեալ իրավիճակը:

Լիբանանեան քաղաքացիական պատերազմի աւարտէն անցած է 11 տարի: Պատերազմը ծանր հետեւանքներ ունեցաւ Լիբանանի ընկերային - տնտեսական իրավիճակին վրայ: Երկրին վերակառուցումը թէեւ կենսական էր, սակայն ունեցաւ նաեւ իր բացասական կողմը. շեշտը դրուեցաւ քարին, եւ ո՛չ հոգիի վերակառուցման վրայ:

Անկախութիւնն ու ազատագրութիւնը ամբողջական չեն կրնար ըլլալ, եթէ Լիբանանը բաղկացնող անխտիր բոլոր տարրերը իրենք գիրենք մասնակից չզգան պետականութեան վերականգնման գործընթացին մէջ:

Լիբանանի անկախութեան 59րդ տարեդարձը կու գայ անգամ մը եւս յոյսը վառ պահելու վերոյիշեալ հասկացողութիւններուն եւ սկզբունքներուն նկատմամբ:

ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ «ՁՏԻՉ»ՆԵՐՈՒ ԺԽՏԱԿԱՆ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարդիկ յաճախ ունին այն համոզումը, որ լրատուամիջոցներու հաղորդագրութիւններուն հետեւելով կրնան տեղեակ ըլլալ աշխարհի չորս ծագերուն տեղի ունեցած անցուդարձերէն: Իրապէս, լրատուամիջոցներն են, որ ժողովուրդին կը հաղորդեն տարբեր երկիրներու մէջ տեղի ունեցած քաղաքական, տնտեսական, ընկերային նորութիւնները եւ կը վերլուծեն այդ երկիրներու արտաքին ու ներքին քաղաքականութիւնները: Այս մէկը անժխտելի իրողութիւն մըն է: Սակայն թէ որքանո՞վ ճշգրիտ հաղորդումներ ու վերլուծումներ կը կատարուին այդ լրատուամիջոցներուն կողմէ, բաւական հարցական խնդիր է:

Արդարեւ, «աշխարհը ժողովուրդի նստասենեակները բերող» լրատուամիջոցները իրենց հաղորդումներու ընթացքին դէմ յանդիման կու գան բազմաթիւ «զտիչ»ներու, որոնք մեծ ազդեցութիւն կ'ունենան լուրի ներկայացման մէջ: Լրատուամիջոցին քաղաքական ուղղուածութիւնը, ծանուցողներու դիրքորոշումները, օգտագործուած աղբիւրները, մրցակցութիւնը, արտաքին ճնշումները եւ նոյնիսկ թղթակիցին անձնական հակումները մեծ դերակատարութիւն ունին դէպքի մը կամ անձի մը դրական, թէ ժխտական ներկայացման մէջ:

Լրատուամիջոցներու «տէրեր»ն ու անոնց քաղաքական կեցուածքները յաճախ մեծ արգելք կը հանդիսանան ազատ հաղորդումներուն: Մանաւանդ Միացեալ Նահանգներու մէջ, ուր լրատուամիջոցները հետզհետէ կը դառնան քանի մը հզօր ընկերութիւններու սեփականութիւնը, քաղաքական շահերն ու դիրքորոշումները աւելի առաջնահերթ են քան լուրերու ճշգրտութիւնը: Սակայն սեփականութեան տեսակէտէն միայն քաղաքական գործօնը չէ, որ կ'ազդէ լրատուական աշխատանքին վրայ, այլ նաեւ տնտեսական շահերը: Այլ խօսքով, լուրը լուր ըլլալու կողքին՝ «արտադրութիւն» մըն է, որմէ տնտեսական շահ կ'ակնկալուի:

Ծանուցողները եւս իրենց ազդեցութեան բաժինը ունին լրատուամիջոցներու աշխատանքներուն մէջ: Վերջապէս, բոլոր լրատուամիջոցները հաստատութիւններ են, որոնց գոյութիւնը կախեալ է նիւթական աղբիւրներու գոյութենէն:

Արհեստագիտութեան զարգացումը եւ լրատուամիջոցներու գործունէութեան համար անոր անհրաժեշտութիւնը հետզհետէ կ'աւելցնեն այդ հաստատութիւններուն վրայ ծանրացած նիւթական ճնշումները: Հետեւաբար, հասկնալի է, որ լրատուամիջոցներուն նիւթական հիմնական աղբիւրը հանդիսացող ծանուցումները մեծ ազդեցութիւն կրնան ունենալ լուրերուն ու թղթակիցներուն վրայ: Արդարեւ, պարբերաթերթերու նիւթական աղբիւրներուն 50 առ հարիւրը, օրաթերթերու 80 առ հարիւրը եւ ձայնասփիւռի ու հեռատեսիլի կայաններու գրեթէ հարիւր առ հարիւրը կը կազմեն ծանուցումները: Առ այդ, քիչ է հաւանականութիւնը, որ լրատուամիջոցներ իրենց ծանուցողներուն շահերուն վնասող լուրեր հաղորդեն:

Թղթակիցներ շատ յաճախ կ'ազդուին նաեւ իրենց օգտագործած աղբիւրներէն: Քաղաքական անձնաւորութիւններ, պետական պաշտօնատարներ, գիտնականներ թղթակիցին կողմէ կը նկատուին վստահելի աղբիւրներ, որոնց անպայման կը դիմէ իր հաղորդումներուն ընթացքին: Պարզապէս այն իրողութիւնը, թէ որոշ հեղինակութիւն վայելող անձնաւորութիւն մը հաւաստիացուցած է նշեալ դէպքը, բաւարար կը համարուի թղթակիցին համար: Այս երեւոյթին մէջ իրենց դերակատարութիւնը ունին նաեւ մրցակցութիւնը եւ հետեւաբար տնտեսական շահը: Մրցակցութիւնը յաճախ թղթակիցներ կը մղէ յաւելեալ ստուգումներ չկատարելու եւ դէպքը աւելի լաւ չքննելու՝ լուրը այլ լրատուամիջոցներէ առաջ հաղորդելու մտահոգութեամբ: Եւ ինչպէս բոլոր հաստատութիւններու պարագային, մրցակցութիւնը կը ծնի տնտեսական շահեր ապահովելու նպատակէն:

Լրատուամիջոցները յաճախ կ'ենթարկուին նաեւ որոշ խումբերու կամ լոպիիստներու կողմէ ճնշումներու եւ նոյնիսկ սպառնալիքներու: Երբ, օրինակի համար, քանի մը տարի առաջ, «Սի. էն. էն.» օդերեւութաբանական հաղորդումներու ընթացքին Երուսաղէմը անջատած էր Իսրայէլէն, լուրջ սպառնալիքներ ու հազարաւոր նամակներ ստացած էր Միացեալ Նահանգներու հրէական գաղութէն:

Վերջաւորութեան «Սի. էն. էն.» ստիպուած էր Երուսաղէմը միացնել Իսրայէլի:

Այս բոլոր ճնշումներուն ենթարկուելով, թղթակիցը ինքնաբերաբար ինքնագրաքննութիւն կը կատարէ, որպէսզի խուսափի բախումներէ: Թղթակիցը բնականաբար կ'ազդուի նաեւ իր դաստիարակութենէն, շրջապատէն եւ անձնական համոզումներէն: Ահա այս բոլոր ձեւաւորումներուն ենթարկուելէ ետք է, որ լուր մը կը հասնի մեզի, դրական կամ ժխտական ձեւով, թերթի առաջին էջով կամ ներքին էջերու մէկ անկիւնը նետուած անշուք տուփիկով: Նոյնիսկ մէկ բառ կրնայ ամբողջովին փոխել ընթերցողին վրայ լուրի մը ձգած տպաւորութիւնը եւ ազատամարտիկը դարձնել «ահաբեկիչ», կամ արդար դատը «ահաբեկչութիւն» ու փոխադարձաբար հակառակը:

ՀՈՒՐԻ ՄԱՅԻՍԵԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒ ՀԻՄՆԱՔԱՐԸ

Քաղաքակրթութիւններու զարգացումներուն հետ զուգահեռաբար նաեւ փոփոխութեան կ'ենթարկուին մարդկային բազմաթիւ արժէքներ, դրական եւ երբեմն նաեւ բացասական անդրադարձներ ունենալով:

21րդ դարու սկզբնաւորութեան, «քաղաքակիրթ» երկիրներու մէջ արժէքներու ընութագրումը սկսած է հետզհետէ նահանջել, երբ մարդկային հաւաքականութիւնը հեւիհեւ կը վերադառնայ նախամարդու ունեցած արժէքներու անասնական չափանիշներուն: Իրավիճակ մը, որուն բացասական անդրադարձները արդէն ի յայտ կու գան նաեւ Երրորդ Աշխարհին մէջ:

Վերաթարմացած ու արդիականացած քաղաքական ռազմավարութիւն է անբարոյ երեւոյթներու շահագործումը ի սպաս մարդկային ընածին նախաձեռնութեան ոգիին նսեմացման, քաղաքական իրադարձութիւններէն հեռացման...

Միջոցառումը կ'արտայայտուի մոլութիւններու հրահրմամբ, ինչպէս սեռային մոլութիւնը, թմրամոլութիւնը, խաղամոլութիւնը եւ դեռ գինեմոլութիւնը, ինչպէս նաեւ գողութիւնը, սպանութիւնը եւ այլն:

Վերոնշեալ ձեւերը ենթակաները կը վերածեն «շարժուն մեքենաներ»ու, որոնք կորսնցնելով իրենց բարոյական արժէքները կախեալ կը դառնան նոյնինքն իրենց արժէքներու կորստեան պատճառ հանդիսացող ենթականերուն կողմէ. հո՛ս է, որ երեւան կու գայ «կախեալութեան իրավիճակ»ը՝ խամաճիկներու եւ խճապատկերի ստեղծումը:

Շահագործումը ունի ե՛ւ տնտեսական, ե՛ւ քաղաքական երեսներ, իշխանատենչութեան եւ նիւթական հեռանկարներ, որոնք ինքնին նաեւ բարոյազրկութեան կ'առաջնորդեն:

Շահագործողի տարբեր մօտեցումներուն իբրեւ արդիւնք, բարոյական արժէքները այնուամենայնիւ պարզապէս կը դառնան նիւթականի ու նիւթական «արժէքներ»ու ապահովման միջոց:

Ուստի, անհատներ կամայ թէ ոչ չարունակ կը վաճառեն ազգային հարստութիւնները, մշակութային արժէքները, սերունդներու ժառանգութիւնները, ընտանիքը, հայրենիքը, ժողովուրդը եւ ազգային արժանապատուութիւնները՝ ի գին հաճոյապաշտութեան, նիւթամոլութեան, իշխանատենչութեան...

Երեւոյթ մը, որ դժբախտաբար սկսած է նաեւ մեր մէջ արմատներ ցանելու նախապարձակ կատարել:

Բարոյական արժէքները մարդկային արժէքներու հիմնաքարերն են: Ո՞ւր է այդ արժէքներու ամրոցի պահպանման պահակապօրքը...

ՐԱՖՖԻ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ՝ ՎԵՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԼՂՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ՍԵՐԺ ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

«ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԱԾ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԸ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԵՐԿԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՆՄԱՐԴԱԲՆԱԿ ՄՆԱԼ»

ԿԸ ՇԵՇՏԷ Ս. ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆ

ՀԱՐՑՈՒՄ.- Վերաբնակեցման նպատակը պետական ի՞նչ ծրագրաւորում ունի:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Վերաբնակեցման նպատակը 1988-1994 թուականներուն Ազրպէյճանի իշխանութիւններուն կողմէ բռնագաղթի ենթարկուած հայ բնակիչներուն համար տուն եւ օթեւան ստեղծել ու անոնց հոգ տանիլ է: Այդ թուականներուն Պաքուէն, Գանձակէն, Շահումեանէն, Շամխորէն, Սումկայիթէն եւ այլ շրջաններէն մօտաւորապէս 400 հազար հայեր բռնագաղթի ենթարկուած էին: Այսօր անոնք Հայաստանի եւ Ռուսիոյ տարբեր քաղաքներու մէջ «թափառաշրջիկի» կեանք կ'ապրին: Մեր պարտականութիւնն է անոնց հոգ տանիլ: Հետեւաբար պատերազմէն աւերուած բնակավայրերը կը վերականգնենք եւ զանոնք կը վերաբնակեցնենք:

Հ.- Վերաբնակեցման տարածքներու իմաստով առաջնահերթութիւնը ո՞ր շրջաններուն կը տրուի եւ ինչո՞ւ:

Պ.- Վերաբնակեցումը կ'իրականացուի Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան ամբողջ տարածքին, սակայն անշուշտ, առաջնահերթութիւն կը տրուի ծայրամասի շրջաններուն, որովհետեւ անոնք կարեւոր են հանրապետութեան պաշտպանութեան համար: Կը շեշտենք, որ ազատագրուած տարածքները չեն կրնար երկար ժամանակ անմարդաբնակ մնալ:

Հ.- Իսկ բնակչութեան պարագային որո՞ւն կը տրուի առաջնահերթութիւնը:

Պ.- Բնակչութեան իմաստով առաջնահերթութեան հարց գոյութիւն ունի, որովհետեւ մեր կարելիութիւնները սահմանափակ են: Առաջնահերթութիւնը կը տրուի բռնագաղթած ընտանիքներուն, ապա՝ նախկին զարարաղցիներուն, մասնագէտներուն եւ ուրիշներու:

Հ.- Պետութիւնը ի՞նչ ձեւով կ'օժանդակէ եւ կը քաջալերէ վերաբնակեցուած ընտանիքներուն:

Պ.- Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը վերաբնակեցուած ընտանիքներուն կ'օժանդակէ երթեւեկը ապահովելով, տուն եւ հողամաս տրամադրելով եւ անասնապահութեան համար որոշ գումար մը հայթայթելով: Այս օժանդակութիւնը վստահաբար վերաբնակեցուած ընտանիքներուն փառաւոր կեանք չի կրնար ապահովել, սակայն աշխատասէր ընտանիքներ կը յաջողին իրենց տնտեսութիւնը զարգացնել:

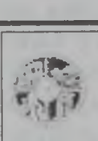

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՄԱԼՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ (ՀԵՀՈՄ)

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ելոյթ կ'ունենայ

ԱՐԱՐԱՏ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

եւ իր նուագախումբը

Տեղի կ'ունենայ Հինգշաբթի, 21 Նոյեմբեր 2002ին, երեկոյեան ժամը 9:00էն սկսեալ, «Ուայթ Թաուըր» պանդոկի «Մէյսէլ Ռիմ» ճաշարանին մէջ, Զալքա:

ԱՉՔԸ ԼՈՅՍ ՈՐՍՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ARMURERIE BARKEV

(SAM SPORT)

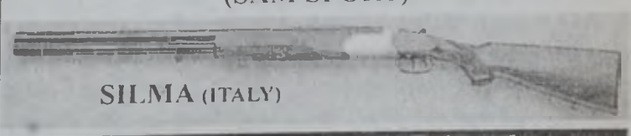

SILMA (ITALY)

Beretta - Benelli - Winchester

Յարգոյ յաճախորդներուն կը ներկայացնէ վերջին նորոյթի որսորդական հրացաններու, փամփուշտներու եւ պիպոյքներու ճոխ հաւաքածոն՝ մատչելի գիներով

Ունինք նաեւ արտօնագիրներու եւ նորոգութեան յատուկ բաժին

Հասցէ.- Պուրճ Համուտ, «Արմենիա» պողոտա
Հեռ. 01-261700, 03-666060

Միջազգային Քաղաքական Կեանք

ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒԺԸ՝ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎՈՅԹԻՆ ՄԷՋ

Բազմաթիւ պատճառներ կան Նոյեմբեր 5ին տեղի ունեցած Ամերիկեան Քոնկրէսի ընտրութիւնները լուսարձակի տակ առնելու, եւ ոչ միայն ամերիկացի քաղաքացիներուն համար։ Առաջին հերթին, որովհետեւ Միացեալ Նահանգները միջազգային դեր ուժն է, հետեւաբար իր ներքին թէ արտաքին քաղաքականութիւնը ոչ միայն հաղորդակցութեան զանգուածային միջոցներու ուշադրութեան կ՚արժանանայ, այլեւ առնուազն անուղղակիօրէն իր անդրադարձը կ՚ունենայ այլ երկիրներու հետ իր յարաբերութիւններուն վրայ։ Երկրորդ, մասնաւորաբար բոլոր այն կազմակերպութիւններուն համար, որոնք ազդեցութիւն ունին երկրին օրէնսդիր իշխանութեան շրջանակներուն մէջ, կամ՝ կը ձգտին ունենալ, ընտրութիւնները նախաձեռնութիւններու վերատեսութեան անհրաժեշտութիւն կը ստեղծեն։ Բայց թերեւս ամէնէն կարեւորը ժողովրդավարական հոլովոյթի կիրարկումէն մեր քաղելիք դասերն են։ Ոչ թէ որովհետեւ կարելի է փորձառութիւնը կրկնել այլ տեղ. իւրաքանչիւր երկիր, իւրաքանչիւր հասարակութիւն ունի իրեն իւրայատուկ պայմանները, որոնք անկարելի է անտեսել։ Բայց նաեւ իր էութեամբ ժողովրդավարութիւնը տիեզերական փորձառութիւն է՝ ցարդ փորձարկուած քաղաքական վարչաձեւերէն ամէնէն աւելի ինքնակատարելագործման կարողականութիւն ունեցողը։ Այս իմաստով եւ ի մտի ունենալով Հայաստանի մէջ յաջորդ ընդհանուր ընտրութիւնները՝ կարեւոր է խորհրդածել վերջին ընտրութիւններէն բխող դասերուն մասին։

Արդիւնքները, անշուշտ, կասկած չձգեցին Հանրապետականներու արձանագրած յաջողութիւններուն մասին, վերատիրանալով ե՛ւ Ներկայացուցիչներու Տան, ե՛ւ Ծերակոյտի մեծամասնութեան, պարտութեան մատնելով Դեմոկրատ թեկնածուները, մինչեւ իսկ Ֆլորիտայի մէջ, ուր Դեմոկրատները երդումը ըրած էին կառավարիչ Ճեպ Պուշին վճարել տալ 2000ի նախագահական ընտրութիւններու մէջ իր խաղցած դերին գինը։

Հանրապետական յաղթանակը նաեւ վարձատրութիւն էր նախագահին անձնական ներդրումին այս ընտրապայքարին մէջ։ Նախ վարպետօրէն քաղաքական բանավէճը կեդրոնացնելով ահաբեկչութեան պատերազմին, ապա Իրաքի դէմ զինուորական միջամտութեան մը վրայ, ապա անձնապէս շրջագայելով նահանգ նահանգ եւ խորհուրդ տալով ու զօրակցելով Հանրապետական թեկնածուներուն, Պուշ իր ժողովրդականութիւնը գրաւի դրաւ։ Եւ շահեցաւ։ Անշուշտ ամէն տուեալները ցոյց կու տան, որ Հանրապետականները նաեւ աւելի ծախսեցին, աւելի ուշադիր եղան իրենց պատգամին, եւ մինչեւ իսկ յաջողեցան աւելի զօրաշարժ ստեղծել իրենց քուէարկողներու շարքերուն մէջ։

Մամլոյ մէջ արդէն շատ են նաեւ Դեմոկրատներու ինքնաքննադատական վերլուծումները, ինչ որ ցուցանիչ է կուսակցութենէն ներս արդէն ծաւալած բանավէճի առկայութեան։ Օրէնսդիր իշխանութեան երկու մակարդակներու Դեմոկրատական պլոքի նախագահներու հրաժարականը, իր կարգին, ղեկավարութեան փոփոխութեան անհրաժեշտութեան նախանշան կրնայ ըլլալ ամենայն հաւանականութեամբ։ Դեմոկրատներուն կը վերագրուի, աւելի ճիշդը՝ իրենք իրենց կը վերագրեն, այլընտրանքային ծրագրի ու անոր վրայ հիմնուած յստակ բացակայութիւնը։ Զուզելով բախիլ նախագահ Պուշի ժողովրդականութեան, ծայրայեղօրէն զգուշ ըլլալով հայրենադաւ որակուելու արշաւէն, որուն լծուելու ամէն ախորժակ ցոյց տուին Հանրապետականներու ամէնէն պահպանողական տեսաբանները, ամէն անգամ որ Դեմոկրատներու կողմէ արտաքին քաղաքականութեան քննադատութեան նուազագոյն նախաձեռնութիւն մը կ՚ըլլար, անոնք Պուշը անկաշկանդ կը ձգէին Իրաքի դէմ զինուրական միջամտութիւն մը որոշելու համար։ Ինչ որ իրաւունքով կարծեցին, թէ այդ ձեւով կարելի է հանրային կարծիքին ուշադրութիւնը վերակեդրոնացնել տնտեսութեան վրայ։ Խնդիրը հոն էր, սակայն, որ տնտեսական մարզին մէջ ալ բան մը չունէին ըսելիք, ոչ իսկ համոզիչ կերպով ընդդիմանալու համար նախագահ Պուշի գլխաւոր նախաձեռնութեան՝ տուրքերու կրճատումին։ Աւելի՛ն. Դեմոկրատներուն մէջ իսկ չեն պակսիր քննադատական ձայներ, որոնք կ՚ամբաստանեն կուսակցութեան ղեկավարութիւնը՝ մեղսակից ըլլալու տնտեսական նախաձեռնութեան մը, որ հիմնականին մէջ կը ծառայէ հարուստ դասակարգի շահերուն։ Մնացած բոլոր ընկերային ուղղուածութեամբ հիմնախնդիրները՝ կրթութենէն մինչեւ առողջապահութիւն եւ ընկերային ապահովութիւն, որոնք միշտ ալ Դեմոկրատներու զօրաւոր կէտերը եղած էին, պարզապէս բացակայ էին։ Աւելի ճիշդը՝ նախագահ Պուշին արդէն առաջադրած ծրագիրներուն քննադատական մօտեցումով այլընտրանքներ կը բացակայէին Դեմոկրատներու մօտ։ Դեմոկրատները, ինչպէս դիտել կու տայ իրենց մօտիկ վերլուծող մը, կորսնցուցած են գաղափարներու պատերազմը։

Այս միտքն է, որ անհրաժեշտ է քիչ մը աւելի լուսարձակի տակ առնել եւ պեղել անոր ոչ միայն թեքնիք իմաստը, այլ նաեւ՝ գաղափարախօսական ենթախորքը։ Պարզ է, որ որեւէ գաղափարի գործնականացումը պէտք ունի արհեստագիտական մասնագիտացման՝ որոշակի ծրագիրներու վերածուելու համար։ Այդ արհեստագիտութիւնը չի պակսիր ինչպէս Հանրապետականներուն, այնպէս ալ Դեմոկրատներուն մօտ։ Սակայն արհեստագիտութիւնը առանձինն չի կրնար ընտրողներու զօրաշարժ ստեղծել։ Հոս է, որ գաղափարներուն ուժականութիւնը իր դերը ունի։ Հետեւաբար Դեմոկրատներուն գաղափարներու պատերազմին մէջ կրած պարտութեան պէտք է տալ ամէնէն արմատական մեկնաբանութիւնը, եւ հասկընալ իբրեւ իր կենսունակութեան փաստը տուող պահպանողական գաղափարախօսութեան հետ իսկական ճակատումի երթալու կամքի բացակայութիւն։ Նոր չէ, անշուշտ, Դեմոկրատներու այս ետքայլը յառաջդիմական գաղափարներէն։ Անցնող տասնամեակին, չարագուշակ «պատմութեան աւարտ»ի հեքիաթի իբրեւ ճշմարտութիւն, ժողովրդականացումէն ետք, կարծես թէ հասարակաց իմաստութիւն դարձաւ քաղաքական կեդրոնի փնտռտուքը։ Ոչինչ աւելի խօսուն է յառաջդիմական ուժերու այս տեղատուութեան մասին, քան Թոնի Պլէրի ու Պիլ Քլինթընի ստեղծած Երրորդ Ուղին։ Այո՛ 1990ական թուականները յատկանշուեցան տնտեսական աննախընթաց զարգացումով եւ ծանօթ է, որ երբ հասարակութիւնը այնքան ալ դժգոհելու պատճառ չունի իր իրավիճակէն, փոփոխութեան ձգտող գաղափարները այնքան ալ քաջողական չեն ըլլար։ Բայց հասարակութիւնը ինք յարափոփոխ շարժումի մէջ է, եւ գաղափարները յաճախ այդ շարժման ուղղութիւնը ճշդելու կը ծառայեն։ Եւ, փաստօրէն, մինչ Դեմոկրատները եւ անոնց մէջ ամէնէն յառաջդիմականները՝ կեդրոնը փնտռելու յաւերժական ճիգին մէջն էին, ամերիկեան պահպանողականութիւնը կը շարունակէր իր երթը դէպի աջ, ամէն անգամ՝ աւելի համարձակ ու աւելի վարդապետական։ Արդիւնքով՝ կեդրոնը հետզհետէ սահեցաւ դէպի աջ, իրեն հետ տանելով անոնք, որոնք կեդրոն ըլլալու մտավախութենէն երբեք չէին կրնար ձերբազատիլ։ Այսօր, փաստօրէն, այլընտրանքային բացակայութիւնը Դեմոկրատներուն մօտ կը բացատրուի նաեւ իրենց յառաջդիմական դիմագիծի անճանաչելիութեամբ։

Բայց եւ այնպէս տնտեսական զարգացման բարեբեր տարիները արդէն անցած են։ Համաշխարհային ծաւալով առկայ է տագնապի մը նախանշանը։ Զարգացման ընթացքի մէջ գտնուող երկիրներու մէջ տնտեսական ազատականացման զոհ գացած ընչաքաղցներու ամբողջ զանգուածներ արդէն կը հակազդեն տարբեր ձեւերով։ Ամէնէն առողջ ձեւը, անշուշտ, Պրազիլի օրինակով, ընկերային զգայնութիւն ու յանձնառութիւն ցուցաբերող քաղաքական ուժերու ի նպաստ քուէարկելն է, որուն համար սակայն անհրաժեշտ է այդ գաղափարներու ուժին հաւատացող ղեկավարութիւնը։ Այլ տեղեր տնտեսութեան փլուզումը ստեղծած է լուսանցքային ապրելաձեւ մը, որ հասարակական քայքայման ախտանշան է։ Տակաւին, զարգացած երկիրներու եւ զարգացման ընթացքի մէջ գտնուող հասարակութիւններու մէջ արդէն կազմակերպուելու սկսած են դիմադրութեան ցանցեր, որոնք կը միտին ժողովրդավարութեան տալ նոր լիցք ու իմաստ։ Նման երեւոյթներ տեսանելի են նաեւ Միացեալ Նահանգներու մէջ, որքան ալ որ լրատուական միջոցները առայժմ փորձեն անտեսել զանոնք։ Այլ խօսքով՝ տագնապալի ժամանակներու համար գաղափարներու ուժը հիմնական ազդակ կրնայ ըլլալ, պայմանաւ որ անշուշտ անոնց հաւատալու եւ անոնց յանձնառու ըլլալու քաղաքական ղեկավարութիւն մը գտնուի։ Եւ հոն, ուր յառաջդիմական ուղղուածութեան համարձակ գաղափարներ կը բացակային, պահպանողականութիւնն ու ծայրայեղաջը, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ անցեալ Ապրիլի ընտրութիւնները ցոյց տուին, այդ բացը գոցելու պատրաստ է։

Պատմութեան ընթացքը յառաջդիմականօրէն ճշդելու ենթահողը տակաւին կայ։ Միայն նկատի ունենալով ընկերային անհաւասարութեան խիստ սրումը՝ ուշադիր պէտք է ըլլալ ժողովրդականութիւնը իր մասնակցողական յատկանիշէն բովանդակազրկելու եւ ձեւական արարողութեան վերածելու ամէն թակարդէ, ուր կեդրոն փնտռելու զգուշութիւնը կրնայ առաջնորդել յառաջդիմական ուժերուն։

Խ. ՏԷՐ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

«ՍԻ. ԱՅ. ԷՅ.»Ի ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԱՂՏՆԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

«Թըրքիշ Տէյլի Նիուզ» կը տեղեկացնէ, թէ «Սի. Այ. էյ.»ի փոխ տնօրէնը՝ Ճոն Մըք Լոլին վերջերս տեսակցութիւն մը ունեցած է Թուրքիոյ գաղտնի սպասարկութիւններու պաշտօնատարներուն հետ՝ Իրաքի հարցին գծով խորհրդակցելու համար։

Թերթը կը գրէ, թէ «Անատոլու» լրատու գործակալութեան համաձայն, «Սի. Այ. էյ.»ի Միջին Արեւելքի գրասենեակէն, Փենթակոնէն եւ Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան նախարարութենէն մօտաւորապէս 25 պաշտօնատարներ մաս կազմած են Մըք Լոլինի պատուիրակութեան։ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը սակայն, կը հերքէ, թէ այսպիսի հանդիպում մը տեղի ունեցած է։

Թերթը կը յայտնէ, թէ Անգարա շարունակ ընդդիմացած է Իրաքի դէմ պատերազմի մը հաւանականութեան։ Միւս կողմէ, սակայն, ան դիտել կու տայ, թէ քաղաքագէտներու համաձայն, անհաւանական է, որ պատերազմի մը պարագային Թուրքիա մերժէ իր սերտ գործակիցին՝ Ուաշինկթընի օժանդակել։

Թերթին համաձայն անցեալ ամիս Պարսից ծոցին մէջ ամերիկեան զինուորական գործողութիւններու պատասխանատու զօր. Թոմի Ֆրէնքս եւ Եւրոպայի մէջ ՕԹԱՆի ուժերու ղեկավար ամերիկացի զօր. Ճոզըֆ Ռալսթընը այցելած էին Թուրքիա՝ պատերազմի մը պարագային Թուրքիոյ խարիսխներու օգտագործման մասին քննարկումներ կատարելու։

ՄԱԿ ՄԻԱԿԱՄՕՐԷՆ ԸՆԿՐԿԵԾԱՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՈԼԱՐԻՆ ԱՌՋԵՒ

Իրաքի մէջ զէնքերու նոր քննութիւն մը կատարելու ամերիկեան որոշումը վաւերացնող ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի միաձայն քուէն ցոյց տուաւ Ուաշինկթընի օգտագործած քաղաքական եւ տնտեսական ուժը, ըստ դիտորդներու։

«Միայն Միացեալ Նահանգներուն նման գերուժ մը կրնար այդպիսի հարուած մը իրականացընել», նշեց ասիացի դիւանագէտ մը։

Ըստ անոր, 15 թեր եւ ոչ մէկ դէմ քուէները ձեռք ձգուեցան քաղաքական եւ դիւանագիտական նկատառելի ճնշումներով։ Լոպիինկի աշխատանքները, աւելցուց ան, կատարուեցան ոչ միայն ՄԱԿի մէջ, այլեւ՝ զանազան մայրաքաղաքներու մէջ։

Վեթոյի իրաւունք ունեցող հինգ մնայուն անդամներուն կողքին (Միացեալ Նահանգներ, Ֆրանսա, Չինաստան, Բրիտանիա եւ Ռուսիա), Ապահովութեան Խորհուրդը կը բաղկանայ նաեւ տասը ոչ մնայուն անդամներէ, որոնք երկու տարին անգամ մը կը փոխուին։

Ֆրանսան, Չինաստանն ու Ռուսիան գրեթէ միաձայնութեամբ ըսին, որ իրենք նեցուկ կը կանգնին այդ որոշումին, որովհետեւ Միացեալ Նահանգներ կը վստահեցնեն, որ պիտի վերադառնան Ապահովութեան Խորհուրդին՝ նախքան զինուորական քայլի դիմելը։ Ըստ անոնց, այդ որոշումը ինքնաբերաբար զինուորական ուժի դիմելու իրաւունքը չի տար Միացեալ Նահանգներուն։

Սակայն տասը ոչ մնայուն անդամները՝ Քամերունը, Կինէն, Մաւրիտանիան, Պուլկարիան, Քոլոմպիան, Մեքսիքան, Սինկափուրը, Նորվեկիան, Իրլանտան եւ Սուրիան քուէարկեցին Միացեալ Նահանգներու կողմէ դիւանագիտական եւ տնտեսական ճնշումներու տակ։

Ինը քուէ եւ ոչ մէկ վեթօ անհրաժեշտ էին նախագիծը վաւերացնելու համար։ Հինգ մեծ երկիրներէն Բրիտանիա հովանաւորն էր այդ նախագիծին։ Ամէնէն վատ կացութիւնը, որ կ՚ակնկալէին ամերիկացի պաշտօնատարները, մնայուն երեք անդամներուն՝ Ռուսիոյ, Չինաստանի եւ Ֆրանսայի ձեռնպահ մնալն էր։ Այդ իսկ պատճառով տասը ոչ մնայուն անդամներուն քուէները աւելի մեծ արժէք ստացան։ Կ՚ակնկալուէր, որ տասէն երկու արեւմտեան երկիրները՝ Իրլանտան եւ Նորվեկիան, քուէարկէին Միացեալ Նահանգներու ի նպաստ։

Սուրիան, որ «արմատական» արաբական երկիր մըն է եւ իբրեւ «ահաբեկչական երկիր» դասուած է Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ, կ՚ակնկալուէր, որ կա՛մ դէմ քըուէարկէ, կամ ալ հրաժարի քուէարկելէն։

Ուրեմն, ճնշումներ բանեցուեցան մնացեալ եօթը երկիրներուն վրայ, որոնք տնտեսապէս կամ զինուրապէս կախեալ էին Միացեալ Նահանգներէն։

Այդ բոլոր երկիրները լաւ կը յիշեն, թէ ինչպէս 1990ին Միացեալ Նահանգներ մէկ գիշերուան մէջ դադրեցուցին Եմէնին տրամադրուած 70 միլիոն տոլար օժանդակութիւնը, որովհետեւ Եմէնն Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ դէմ քուէարկած էր զինուրական ուժով Իրաքը Քուէյթէն դուրս հանելու ամերիկեան նեցուկը վայելող որոշումին։

ՄԱԿի մէջ Մաւրիտանիոյ ներկայացուցիչը ժամանակաւորապէս ետ կանչուեցաւ իր կառավարութեան կողմէ, որովհետեւ ան կը շարունակէր ձգել այն սխալ տպաւորութիւնը, թէ իր երկիրը վերապահութիւններ ունէր ամերիկեան նախագիծին դէմ։

«Եմէնի նախընթացը վառ է բոլորին յիշողութեան մէջ, ՄԱԿի շրջանակէն ներս», նշեց Ուաշինկթընի հաստատուած Քաղաքականութեան Ուսումնասիրութիւններու Հիմնարկին աշխատակից Ֆիլիս Պենիս։

Պենիս նաեւ նշեց, թէ 1990ի քուէարկութենէն ետք ՄԱԿի մէջ Միացեալ Նահանգներու ներկայացուցիչը դառնալով Եմէնի դեսպանին՝ ըսած է, որ իր այդ քուէն «ամէնէն սուղ «ոչ» քուէն» պիտի ըլլայ։ Անկէ ետք Միացեալ Նահանգներ կտրուկ ձեւով կասեցուցին 70 միլիոն տոլարի իրենց օժանդակութիւնը։

Այդ իրականութեան վերջին վերածնունդը, նշեց Պենիս, պատահեցաւ Մաւրիտանիոյ հետ, որ անցեալ տարի ամերիկեան հովանաւորութեամբ անդամակցեցաւ Ապահովութեան Խորհուրդին։

Այդ աղքատացած երկրին տրամադրուած օժանդակութեան հետ եկող ծրարին մէջ, որ կը հովանաւորուի «Ափրիկէի Բարգաւաճման եւ Առիթներու օրինագիծ»ով, կը նշուի, թէ օժանդակութիւն ստացող երկիրը «պէտք չէ ամերիկեան ազգային ապահովութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան շահերուն դէմ քայլեր առնէ»։

Ամերիկեան շահերուն դէմ գործելու ամբաստանութեան վախը մեծ դեր կը խաղայ «ոչ միայն Մաւրիտանիոյ, այլեւ ամերիկեան տնտեսական օժանդակութենէն կախեալ շատ մը երկիրներու» կեցուածքներուն մէջ, աւելցուց Պենիս։

Այս տարի Քոլոմպիան, որ թմրեցուցիչի աշխարհի մեծագոյն արտադրողն է եւ ամերիկեան շուկային մեծագոյն «մատակարարը», շուրջ 380 միլիոն տոլար ստացաւ Միացեալ Նահանգներէն՝ միջազգային թմրեցուցիչի հակակշիռի եւ օրէնքի գործադրութեան ծրագիրին հիման վրայ։ 2003ին համար որոշուած գումարը 439 միլիոն տոլար է։

Նոյն ծրագիրին հիման վրայ անցեալ տարի Մեքսիքա ստացաւ 10 միլիոն տոլար եւ այս տարի՝ 12 միլիոն տոլար։ Ան նաեւ 28,2 միլիոն տոլար ստացաւ ամերիկեան «Տնտեսական նեցուկի հիմնադրամ»էն։

Դարձեալ ոչ մնայուն անդամներէն Կինէն, անցեալ տարի երեք միլիոն տոլար ստացաւ զինուորական բարեկարգումներու համար, եւ կ՚ակնկալուի, որ ան 20,7 միլիոն տոլարի զարգացման օժանդակութիւն ստանայ յառաջիկայ տարի։

Քամերուն ո՛չ միայն մշտական ձեւով ձրիաբար ամերիկեան զէնքեր կը ստանայ, այլեւ զինուրական կրթութեան եւ մարզումի համար տարեկան 2,5 միլիոն տոլար կը յատկացուի անոր։

Քոլոմպիայէն ետք ամերիկեան օժանդակութիւններէն ամէնէն մեծ օգտուողը Պուլկարիան է, որ 13,5 միլիոն տոլար զինուորական բարեկարգման յատկացումներ ստացաւ անցեալ տարի եւ յաւելեալ 8,5 միլիոն տոլար այս տարի։ 2003ին ստանալիք գումարը 9,5 միլիոն տոլար է։ Առաւել, «նեցուկ կանգնիլ Արեւելեան Եւրոպայի ժողովրդավարութիւններուն» ամերիկեան ծրագիրին հիման վրայ ան 69 միլիոն տոլար ստացած է։ Յառաջիկայ տարուան համար առաջարկուած գումարը 28 միլիոն տոլար է։

Սուրիոյ կողքին, Սինկափուր Ապահովութեան Խորհուրդի միակ երկիրն է, որ տնտեսական կամ զինուորական օժանդակութիւն չի ստանար Միացեալ Նահանգներէն։ Այսուհանդերձ, Միացեալ Նահանգներ Սինկափուրի զէնքի մեծագոյն «մատակարար»ն են։

Այս երկիրներէն որեւէ մէկը կրնա՞յ արդեօք հակառակիլ Միացեալ Նահանգներուն կամ մերժել անոր թելադրութիւնը։

Ամերիկացի նախկին ծերակուտական Ճէյմզ Ապուրըզըք նշեց, թէ ինք կը կասկածի, որ ամերիկեան օժանդակութիւն ստացող որեւէ երկիր կրնայ դիմադրել ամերիկեան տնտեսական ճնշումներուն՝ Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ ամերիկեան օրինագիծի մը դէմ քուէարկելու պարագային։

«Ողբերգութիւն մըն է,- դիտել տուաւ Ապուրըզըք,- եթէ պատերազմ հռչակուի այդպիսի ճնշումներուն հիման վրայ»։

ԹԱԼԻՖ ՏԻՆ

«Ընթերփրէս Սըրվիս»

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՄԷՋ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ

Բոլոր անոնք, որոնք կը փափաքին «Ազդակ»ի մէջ որեւէ ծանուցում հրատարակել, պէտք է բնագիրը խմբագրատուն՝ ծանուցումներու բաժանմունք հասցնեն հրատարակման թուականէն առնուազն օր մը առաջ, ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 5:00։

ՄԱՀԱԶԴՆԵՐԸ բացառութիւն են։ Մահազդ կ՚ընդունուի մինչեւ ուշ գիշեր, այնքան ատեն որ զայն հրատարակելու հնարաւորութիւն կայ։

ՀԱՅ - ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ. ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ ՏՈՒՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ՝ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայ - փորթուգալական յարաբերութիւնները աշխուժացան ԺԴ. դարու վերջաւորութեան եւ ԺԵ. դարուն. հայոց վերջին արքան՝ Լեւոն դարձաւ կնքահայր փորթուգալի Պէաթրիս իշխանուհիին եւ Խուան Ա.ի ամուսնութեան, փորթուգալցի ազնուականներ խնամական կապեր հաստատեցին հայ ազնուականութեան ժառանգորդ նկատուող Լուսինեաններուն հետ, եկեղեցական գետնի վրայ նոր կապեր հաստատուեցան փորթուգալցիներու եւ հայերու միջեւ, իսկ Պոլիսէն փախչող հայեր Ս. Փանթալէոնի նշխարները Փորթուգալ տարին։

ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ՝ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԻ ԵՒ ՔԱՍԹԻԼԻՈՅ ԱՐՔԱՅԱԶՈՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻՆ

Փորթուգալի Աֆոնսօ Դ. թագաւորին մահուստ՝ Պէաթրիսի հետ։ Երբ Փորթուգալի ու Քաստիլիոյ արքայական ընտանիքները Լեւոն թագաւորին Քաստիլիա մտնելը իմացան, քանի մը օր յետաձգեցին հարսանեկան արարողութիւնը, որպէսզի հայոց արքան կարենայ ներկայ ըլլալ։ Այնուհետեւ պատգամաւորութիւն մը ղրկուեցաւ փառաւոր ու արժանավայել կերպով Պատախոզ առաջնորդելու համար հայոց թագաւորը։ Լեւոն Մայիս 16ին հասաւ Պատախոզի սահմանները։ Խուան Ա. իր շքախումբով քաղաքէն դուրս ընդառաջ գնաց Լեւոնը դիմաւորելու, եւ երկու վեհապետները, պապին նուիրակը, բազմաթիւ արքեպիսկոպոսներ ու եպիսկոպոսներ եւ իշխանազուններ միասնաբար մեծ շուքով ու հանդէսով Պատախոզ մտան։

Յաջորդ օր՝ Կիրակի, 17 Մայիսին, Լեւոնի կնքահայրութեամբ տեղի ունեցաւ պսակը։ Լեւոն թագաւոր Պէաթրիս թագուհիի ձիուն սանձէն բռնած անձնապէս առաջնորդեց զայն մայր եկեղեցի։

Հարսանեկան հանդէսներէն ետք Լեւոն եւ Խուան Ա. թագաւորները մեկնեցան Լէոն, ուրկէ հայոց թագաւորը հրաժեշտ առնելով Խուան Ա.էն՝ ուխտի գնաց Կալիցիոյ Սանթիակօ տը Քոմփոսթելայի Ս. Յակոբայ վանքը։

ԱՒԻՇ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԷՆ ԵՏՔ. ՀԱՅ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ

Ֆեռնանտօ թագաւոր մահացաւ 1383 Հոկտեմբերին, որմէ ետք խորթ եղբայրը՝ Տոն Ժուան ձեռք առաւ իշխանութիւնը։ Ան Փետրօ Ա.ի եւ Թերեզա Լուրենսոյի ապօրէն զաւակն էր եւ մանկութեան Աւիշ քաղաքի (Ալենթեժոյի մէջ) զինուորական միաբանութեան ղեկավար հռչակուած ու զինուորական կրթութիւն ստացած էր։ Իր հակառակորդները՝ Էէոնոր թագուհին եւ Ուրէմի կոմս Ժուան Ֆեռնանտէշ Անտէյրոն չէզոքացնելէ ետք Տոն Ժուան 1385 Ապրիլին փորթուգալական երեք երկրամասերու ներկայացուցիչներէն բորբէս (հաւաք) կազմակերպեց Քուամպրայի մէջ, ուր յաջողեցաւ գահէն հեռացնել իր խորթ եղբայրները՝ Ժուան եւ Տինիշ, որոնք Փետրօ Ա.ի եւ Ինէս տը Քասթրոյի զաւակներն էին եւ իրենց մօր կողմէ հայկական արիւն կը կրէին։ Ժուան Ա. թագաւոր դարձաւ հիմնադիրը Աւիշ հարստութեան։

Ժուան Ա.ի կիսադարեան գահակալութեան ընթացքին Լիզպոնի արքունիքը դարձաւ մշակոյթի կեդրոն, իսկ Ֆիլիփա թագուհին անգլիական աւանդութիւններ ներմուծեց։ Առեւտուրը զարգացաւ, եւ երբ արքայադուստր Իզապելլա Պուրկունտիի Ֆիլիփ Լը Պոն իշխանին հետ ամուսնացաւ, Փորթուգալի եւ Ֆիլիփ Լը Պոնի տիրոյթ Ֆլանտրիոյ միջեւ աշխուժ կապեր հաստատուեցան։

Հզօր ուժ դարձած Փորթուգալի հետ հայեր այնուհետեւ Կիլիկիոյ Լուսինեաններուն շարունակութիւնը նկատուող Կիպրոսի Լուսինեաններուն միջոցով կապեր հաստատեցին. եղան խառն ամուսնութիւններ։

Ժուան Ա. մահացաւ 1433ին. զաւակը՝ Տուարթէ թագաւոր գրաւեց Թանկիէրը եւ այսպիսով Ափրիկէի մէջ փորթուգալական գաղթատիրութեան հիմնադիրը եղաւ։

Տուարթէ թագաւոր մահացաւ 1438ին եւ անոր յաջորդեց վեցամեայ զաւակը՝ Աֆոնսօ Ե., որուն մայրը Արագոնի Ֆեռնանտօ Ա. թագաւորի դուստր Էէոնոր թագուհին էր։

Փորթուգալցիք արդէն եկեղեցական կապեր ունէին հայերուն հետ, որ աւելի աշխուժացաւ Իտալիոյ Ֆերրարա քաղաքին մէջ 1438ին գումարուած եկեղեցական ժողովին։ Փորթուգալցի հոգեւորականներու հետ, Փորթոյի արքեպիսկոպոս Անթոնիօ Մարթինշ Շաւէշ, իր կողքին ունենալով հայ երկու արքեպիսկոպոսներ (որոնցմէ մէկը՝ արքեպիսկոպոս Հայաստանի տիտղոսով) եւ Բիւզանդիոնի Յովհաննէս Ը. Փալէոլոկ կայսեր ու յունաց պատրիարք Յովսէփ Բ.ի հաւանութիւնը ստացան։

Նոյն ժամանակ փորթուգալցի ազնուականներ աշխատեցան Արեւելքի իշխանական կամ արքայական տուներու ներկայացուցիչներու հետ խնամութիւններ հաստատել եւ քաղաքական ամուսնութիւններու միջոցով ազդեցութեան գօտիներ ստեղծել եւ տիրոյթներ նուաճել Միջերկրականի արեւելեան ափերուն։

Նալէ ետք եկեղեցական այդ ժողովը հռչակեց տիեզերական։

Անթոնիօ Մարթինշ Շաւէշ արքեպիսկոպոս (որ Հռոմի մէջ դարձաւ հիմնադիրը փորթուգալցիներու Ս. Անթոնիօ եկեղեցիին) նոյն տարուան՝ 1438ի Սեպտեմբերին Եւգենիոս Դ. պապին կողմէ ղրկուեցաւ Պոլիս՝ բանակցելու համար Յովհաննէս Ը. Փալէոլոկ կայսեր հետ. Պոլսոյ մէջ ան շփումներ ունեցաւ նաեւ հայ հոգեւորականներու հետ։ Նոյն տարուան Հոտեմբերին Պոլիս ժամանեց փորթուգալցի ուրիշ հոգեւորական մը՝ Վեզէուի եպիսկոպոս Լուի տէ Ամարոլ, իբրեւ կայսեր մօտ ներկայացուցիչ Պազէլի հայերուն։

Անթոնիօ Մարթինշ Շաւէշ արքեպիսկոպոս 1439ին կարտինալութեան աստիճան ստացաւ։ Նոյն տարուան Յուլիս 6ին Ֆլորանսի մէջ յոյն եւ լատին եկեղեցիներուն միջեւ միացման վճռագիր ստորագրուեցաւ։ Իսկ Նոյեմբեր 22ին, «Յնծացէք առ Աստուած» կոնդակով, զոր ստորագրեցին պապը, կարտինալ Անթոնիօ Մարթինշ Շաւէշ եւ այլ կարտինալներ, արքեպիսկոպոսներ, եպիսկոպոսներ եւ հայոց կողմէ՝ Սարգիս ու Թովմաս վարդապետները, հայ եւ լատին եկեղեցիներուն միջեւ միութեան վճռագիր մըն էր։

Աֆոնսօ Ե. թագաւոր անչափահաս ըլլալով մայրը անոր հօրեղբայրը՝ Քուամպրայի դուքս Փետրոն խնամակալ նշանակեց։ Սակայն խնամակալը այնուհետեւ փոխարինուեցաւ եւ Պրականսայի դուքսը ստանձնեց խնամակալութիւնը։ Պրականսաներ իրենց մօր կողմէ հայկական ծագում ունէին, որովհետեւ Տոն Մենտօ Ալտօ տը Պրականսա իր մօտ հիւր եկած ուխտաւոր հայ իշխանուհիի մը հետ ամուսնացած էր։ Պրականսաներ թագաւորը իր հօրեղբօր դէմ հանեցին. Փետրօ ուզեց պաշտպանել խնամակալի իր իրաւունքը եւ բանակ կազմելով պայքարի դաշտ իջաւ, բայց սպաննուեցաւ 1449 Մայիսին Ալֆարպորէյրայի մէջ։ Այնուհետեւ Աֆոնսօ թագաւոր Պրականսաներու ազդեցութեան տակ ինկաւ. Պրականսաներ երկրին ամէնէն հարուստ ընտանիքը դարձան։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ Ս. ՓԱՆԹԱԼԷՈՆԻ ՆՇԽԱՐՆԵՐՈՒՆ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄԸ

Թուրքերու կողմէ 1453ին Պոլսոյ գրաւումէն ետք հոնկէ խոյս տուող քանի մը հայեր նոյն տարուան վերջաւորութեան Փորթուգալ հասնելով Տուրոյի նաւահանգիստը ցամաք ելան։ Անոնք իրենց հետ ունէին Սուրբ Փանթալէոնի նշխարները։ Ս. Փանթալէոն նահատակուած էր 305ին, Նիկոմիդիոյ մէջ. կարգ մը տուեալներու համաձայն անոր գերեզմանը Կիլիկիոյ Միսիս քաղաքին մէջ կը գտնուէր, բայց նշխարները Պոլսոյ մէջ պահուած էին։ Փորթուգալ հասնող հայերուն արտօնութիւն տրուեցաւ Միրակայա ուղղուելու, ուր անոնք մասունքները տեղւոյն Ս. Փետրօ եկեղեցիին յանձնեցին։ Հայ գաղթականները Միրակայայի մէջ բնակութիւն հաստատեցին. անոնց բնակած փողոցը այնուհետեւ կոչուեցաւ Արմենիա, եւ մինչեւ հիմա ալ նոյն անունով կը կոչուի. նոյն փողոցի շարունակութեան վրայ կը գտնուի Ս. Փետրօ միջնադարեան եկեղեցին, որ վերակառուցուած է 1672էն 1670ական տարիներուն։ Հայ գաղթականները նաեւ իրենց համար փուռ շինեցին Սիտրալ փողոցին վրայ։

Հետագային, Փորթոյի եպիսկոպոս Տիեկօ տէ Սուզայի որոշումով 12 Դեկտեմբեր 1499ին Ս. Փանթալէոնի նշխարները Միրակայայի Ս. Փետրօ եկեղեցիէն հանուեցան եւ Փորթոյի Մայր եկեղեցիին մէջ ամփոփուեցան, որմէ ետք Ս. Փանթալէոն Փորթոյի պաշտպան սուրբը հռչակուեցաւ։

ՓՈՐԹՈՒԳԱԼՑԻ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Փորթուգալ, իբրեւ հզօր պետութիւն, իր ազդեցութիւնը սկսաւ տարածել դէպի Հիւսիսային Ափրիկէ. Աֆոնսօ Ե. 1458ին գրաւեց Ալքասար Սիկուէյրը, 1471ին՝ Արսիյան եւ վերջնականապէս նուաճեց Թանկիէրը. ստացաւ ափրիկեցի տիտղոսը, կոչուելով Աֆոնսօ օ Ափրիքանօ։

Նոյն ժամանակ փորթուգալցի ազնուականներ աշխատեցան Արեւելքի իշխանական կամ արքայական տուներու ներկայացուցիչներու հետ խնամութիւններ հաստատել եւ քաղաքական ամուսնութիւններու միջոցով ազդեցութեան գօտիներ ստեղծել եւ տիրոյթներ նուաճել Միջերկրականի արեւելեան ափերուն։

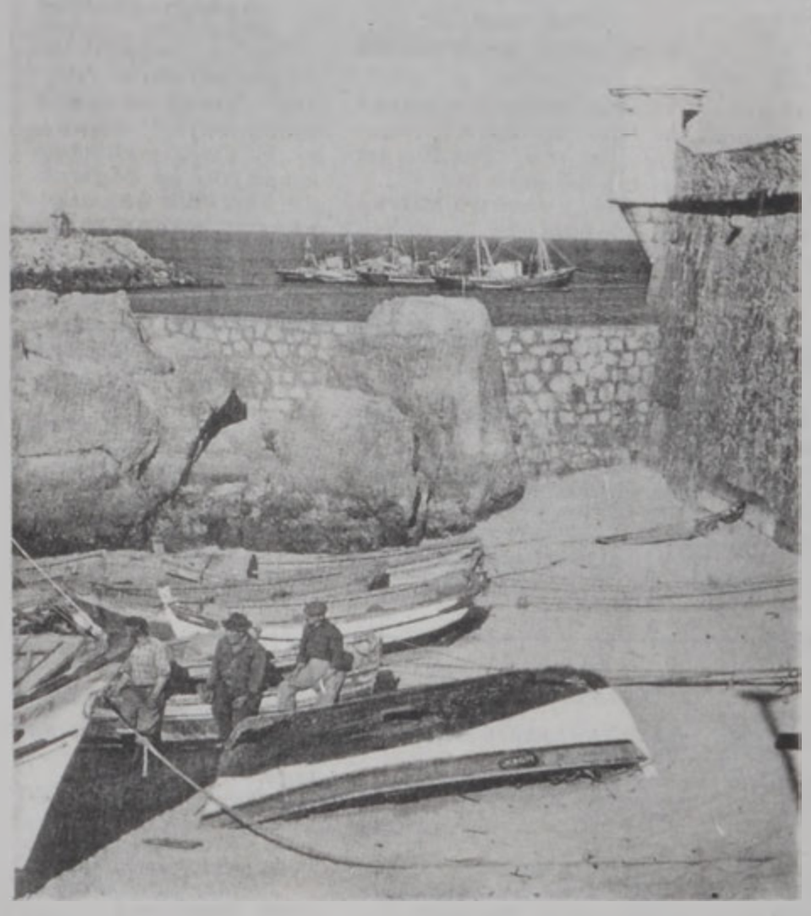

Փորթուգալի հարաւային Լակոս աւանին պարիսպները. հոնկէ Տոմ Սեպաստիան թագաւոր 1578ին Մարոք արշաւեց, բայց պարտուեցաւ մաւրերէն Քսար Քեպիրի մէջ, որ վերջ տուաւ փորթուգալական կայսրութեան

հէն ետք, 1357ին, անոր յաջորդեց զաւակը՝ Փետրօ. ծնած՝ 1320ին, ան ծանօթ դարձած էր Փետրօ օ Ժուսթիսէյրօ (չիտակ) անունով։ 1336ին ան ամուսնացած էր Քասթիլիոյ Տոն Խուան Մանուէլի դստեր՝ Քոնսթանսա իշխանուհիին հետ, բայց անոր մահէն ետք սիրային կապ հաստատած էր մօրենական գիծով հայկական ծագում ունեցող Քասթրոներու հզօր տունէն Ինէս տը Քասթրոյի հետ (որ 1355ին մահապատիժի ենթարկուեցաւ)։

Գահ բարձրանալէն ետք ան բարեկարգեց դատական դրութիւնը եւ աշխատեցաւ ազգային նկարագիր տալ եկեղեցիին։ Մահացաւ 1367ին։

Փետրօ Ա.ի յաջորդեց զաւակը՝ Ֆեռնանտօ, որ ծանօթ էր Ֆեռնանտօ օ Ֆորմոսօ (սիրուն, վայելուչ), կամ Ինքոնսթանթէ (յեղյեղուկ) անունով. ծնած էր 1345ին, Լիզպոն։

Քասթիլիոյ Փետրօ թագաւորի սպանութենէն ետք (1369) ան Քասթիլիոյ գահին յաւակնորդ ներկայացաւ եւ պատերազմի ձեռնարկեց անոր դէմ. երկու տարուան պատերազմէ ետք, անկարող նուաճելու Քասթիլիան՝ քաշուեցաւ։ 1372ին միացաւ Լէնքասթրի (Անգլիա) դուքս Ճոնի եւ կրկին յարձակեցաւ Քասթիլիոյ վրայ, բայց այս անգամ քասթիլիական ուժեր ներխուժեցին Փորթուգալ եւ 1373ին հասան Լիզպոն՝ ստիպելով Ֆեռնանտոն հաշտութիւն խնդրելու։

Փորթուգալի քաղաքական այս իրավիճակին մէջ, 1375ին, երբ Սիս ինկաւ եւ վերջ գտաւ Կիլիկիոյ թագաւորութիւնը, Գրիգոր ԺԱ. պապ 8 Դեկտեմբեր 1375 թուակիր նամակով հրաւիրեց եւրոպացի իշխանները պաշտպանել Արեւելքի քրիստոնեաները եւ մանաւանդ՝ հայերը։ Այնուհետեւ ան հրամայեց Փորթուգալի, Նաւարի, Քասթիլիոյ, Անգլիոյ, Պոհեմիոյ եւ Ֆրանսայի Հիւրընկալ ասպետներու կարգէն հինգ հարիւր ձիաւոր եւ նոյնքան ալ սկուտեղակիր պատրաստել եւ ուղարկել Արեւելք, որ սակայն չիրականացաւ։

Փորթուգալի եւ Քասթիլիոյ միջեւ երրորդ պատերազմէն ետք (1381-1382), Կիլիկիոյ հայոց վերջին թագաւորը՝ Լեւոն նոյն տարին՝ 1382ին Գահիրէի իր աքսորավայրէն (ուր մնացած էր եօթը տարի) գերութենէ ազատ արձակուեցաւ մեծ փրկագինի մը փոխարէն։ Անձնապէս շնորհակալութիւն յայտնելու համար զինք ազատողներուն Լեւոն թագաւոր նախ մեկնեցաւ Աւինիոն, ուր հանդիպեցաւ Կղեմէս Ը. պապին, ապա մեկնեցաւ Արակոն՝ Փետրօ Դ. թագաւորին մօտ, եւ 1383 Ապրիլին ճամբայ ելաւ դէպի Քասթիլիա։

Այդ օրերուն Քասթիլիոյ Խուան Ա. թագաւոր Պատախոզ կը գտնուէր, ուր 12 Մայիսին տեղի պիտի ունենար իր երկրորդ ամուսնութիւնը Փորթուգալի Ֆեռնանտօ թագաւորի եւ Էէոնոր Թելէշ թագուհիի տասներկուամեայ դստեր՝ Պէաթրիսի հետ։ Երբ Փորթուգալի ու Քասթիլիոյ արքայական ընտանիքները Լեւոն թագաւորին Քասթիլիա մտնելը իմացան, քանի մը օր յետաձգեցին հարսանեկան արարողութիւնը, որպէսզի հայոց արքան կարենայ ներկայ ըլլալ։ Այնուհետեւ պատգամաւորութիւն մը ղրկուեցաւ փառաւոր ու արժանավայել կերպով Պատախոզ առաջնորդելու համար հայոց թագաւորը։ Լեւոն Մայիս 16ին հասաւ Պատախոզի սահմանները։ Խուան Ա. իր շքախումբով քաղաքէն դուրս ընդառաջ գնաց Լեւոնը դիմաւորելու, եւ երկու վեհապետները, պապին նուիրակը, բազմաթիւ արքեպիսկոպոսներ ու եպիսկոպոսներ եւ իշխանազուններ միասնաբար մեծ շուքով ու հանդէսով Պատախոզ մտան։

Յաջորդ օր՝ Կիրակի, 17 Մայիսին, Լեւոնի կնքահայրութեամբ տեղի ունեցաւ պսակը։ Լեւոն թագաւոր Պէաթրիս թագուհիի ձիուն սանձէն բռնած անձնապէս առաջնորդեց զայն մայր եկեղեցի։

Հարսանեկան հանդէսներէն ետք Լեւոն եւ Խուան Ա. թագաւորները մեկնեցան Լէոն, ուրկէ հայոց թագաւորը հրաժեշտ առնելով Խուան Ա.էն՝ ուխտի գնաց Կալիցիոյ Սանթիակօ տը Քոմփոսթելայի Ս. Յակոբայ վանքը։

Նազարէ ձկնորսական աւանի կիներ ծովափին

Աղջիկներ կուժերով ջուր կը փոխադրեն Ալքասէր տօ Սալի դաշտերուն մէջ աշխատող մշակներուն

Ֆրանք աւատական ամէնէն մեծ ու հզօր տուներէն Լուսինեանները, որոնք Ֆրանսայի արեւմտեան Փուաթու երկրամասէն Լա Մարշի եւ Անկուլէմի կոմսերն էին, խաչակրական արշաւանքներուն գործօն մասնակցութիւն բերած եւ Երուսաղէմի, Կիլիկիոյ ու Կիպրոսի գահերուն տիրացած էին (անոնք իրենց վերջին գահը՝ Կիպրոսի թագաւորութիւնը կորսընցուցին 1475ին, երբ վենետիկցիք գրաւեցին կղզին)։ Լուսինեաններ խնամական կապեր ունէին հայ ազնուական տուներու հետ եւ Կիլիկիոյ թագաւորութեան անկումէն ետք Կիպրոսի թագաւորները իրենց կցած էին Հայաստանի թագաւոր եւ Հայաստանի մարաջախտ տիտղոսները (Լուսինեաններ Կիլիկիոյ մէջ իբրեւ սեփականութիւն մինչեւ 1458 պահած էին Կոռիկոսը)։ Լուսինեաններու հետ խնամական կապերով փորթուգալցի կարգ մը իշխաններ տիրացան անոնց տիտղոսներուն ու տիրոյթներուն։

Վասքօ Ժիլ Մոնիշ, որ Փորթուգալի մեծ աւատապետներէն էր, ամուսնացաւ Ֆապիուս տը Լուսինեանի դստեր՝ Էլէանորի հետ։ Լուսինեաններուն հետ խնամիանալով՝ Մոնիշներ իրենց անուան կցեցին Լուսինեան անունը, վերակոչուելով Մոնիշ տը Լուսինեան։ Էլէանոր իր մէջ հայկական արիւն կը կրէր եւ հօրը մեծ մօր կողմէն Հեթումեաններու տան ժառանգորդներէն կը նկատուէր։ Նշենք, որ անոնց սերունդներէն ներկայիս ալ կան Փորթուգալի մէջ եւ մարքիզ տը Սան Փայօ (San Payo) տիտղոսը կը կրեն։

Իսկ Փորթուգալ - Քուամպրայի իշխան Ժուան, որ մտերիմն էր Վասքօ Ժիլ Մոնիշի, 1456ին ամուսնացաւ Կիպրոսի Ժան Բ. թագաւորին խորթ եղբօր՝ Ֆապիուսի դստեր՝ Շարլոթի հետ։ Այս ամուսնութեան շնորհիւ իշխան Ժուան ձեռք ձգեց նաեւ Անտիոքի իշխանութիւնը, բայց յաջորդ տարին մահացաւ, հաւանաբար զոհ երթալով լատիններու եւ յոյներու մրցակցութեան։ Շարլոթ, ժառանգելով Կիպրոսի թագաւորութիւնը, երկրորդ անգամ ամուսնացաւ Լուի տը Սաւուայի հետ, եւ այսպէսով Կիպրոսի եւ Հայաստանի թագաւորի տիտղոսները եւ զինանշանները անցան Սաւուայի տան. հետագային Սաւուաներ ձեռք ձգեցին Իտալիոյ թագաւորութիւնը, եւ Իտալիոյ թագաւորները մինչեւ 1946 իրենց տիտղոսներու շարքին կը կրէին նաեւ Հայաստանի թագաւոր տիտղոսը։

ՖԼՈՐԱՆՍԻ ՍԱՆ ՄԻՆԻԱԹՕ ՏԱՃԱՐԸ ՍՐԲԱՎԱՅՐ՝ ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼՑԻՆԵՐՈՒ

Բարսեղեան ուխտէն հայ կրօնաւորներ Կիլիկիոյ Սեւ Լեռէն Իտալիա փախուստ տուած էին հալածանքներու պատճառով, ուր անոնք վանքեր եւ եկեղեցիներ կառուցեցին։ Անոնցմէ Ս. Մինաս, զոր լատիններուն մօտ ճանչցուեցաւ Սան Մինիաթուս կամ Սան Մինիաթօ անունով, հռչակաւոր դարձաւ իբրեւ հաւատքի մեծ սուրբ եւ անոր պաշտամունքը ընդհանրացաւ Իտալիոյ, Հայաստանի, Փոքր Ասիոյ եւ Երուսաղէմի մէջ, եւ ամէնուրեք անոր անունով եկեղեցիներ ու մատուռներ կառուցեցան։ Ս. Մինասի նուիրուած հայերէն աղօթքներ եւ շարականներ գրուած են, որոնց մէջ անոր տրուած էր էքսփեդիթիուս տիտղոսը, որ փութաջան օգնական կը նշանակէ։

Փորթուգալի կարտինալ Տոն Ժեմ, եղբայրը Փորթուգալ - Քուամպրայի թագաւոր Տոն Ժուանի, վախճանեցաւ 1459ին եւ թաղուեցաւ Ֆլորանսի Սան Մինիաթօ ալ Մոնթէ տաճարին մէջ. անոր նուիրուած մատրան վրայ փորագրուած զինանշաններուն մէջ կայ եղբօր՝ Տոն Ժուան տը Քուամպրայի զինանշանը, որ համադրումն է Կիլիկիոյ, Կիպրոսի եւ Լուսինեաններու զինանշաններուն։

Սան Մինիաթօ ալ Մոնթէ տաճարը հայերու եւ փորթուգալցիներու համար ուխտատեղիի վերածուեցաւ. հայեր հոն ուխտի կ'երթային Ս. Մինասի, իսկ փորթուգալցիք՝ Տոն Ժեմի։

ԱՍՊԵՏ ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

PHOTO NERSES

ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ - ՈՐԱԿԱՒՈՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ

Ձեր ուրախ առիթներու լուսանկարները տպեցէք նոր հասած ԱՐԴԻԱԿԱՆ DIGITAL մեքենայի միջոցով որակաւոր եւ զանազան չափերով

Ստանձնում՝ 20 վայրկեանէն:

Լուսանկարները կ արձանագրենք CDի եւ կամ FLOPPY տիպէրներու վրայ:

Cameraներու ձոխ հաւաքածոյ
ալպոմներ եւ նկարի շրջանակներու ընտիր տեսականի

Կը ստանձնենք ուրախ առիթներու photo նկարահանումը արդիական մեքենաներով եւ յարմարագոյն գիներով:

Պուրճ Համուտ. Քաղաքապետարանի փողոց
«Սանթըր Արին»ի դիմաց Հեռ. 01-261858 եւ 01-255992

www.hamazkayin.com

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԺԱԳ ՎԷՔԻԼԵԱՆԻ մահուան ԺԴ. տարելիցին եւ ՎԷՔԻԼԵԱՆ գերդաստանի ննջեցեալներուն յիշատակի առիթով, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 24 Նոյեմբեր 2002, Նոր Մարաշի Սրբոց Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. պատարագի:

ԱԲՐԱՀԱՄ ՔԷՕՅԼԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առիթով, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 24 Նոյեմբեր 2002, Նոր Մարաշի Սրբոց Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. պատարագի:

ՍՈՆԱ ՂԱՋԱՐԵԱՆԻ մահուան Գ. տարելիցին առիթով, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 24 Նոյեմբեր 2002, Նոր Մարաշի Սրբոց Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. պատարագի:

ՎԱՀԷ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առիթով, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 24 Նոյեմբեր 2002, Զալքայի Հայ Կաթողիկէ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, առաւօտեան ժամը 10:00ին:

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 5305

Պատրաստեց՝ Տ.Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. *Կանթեղ - Ներքեւ:*
2. *Կապոց - Իգական օտար անուն:*
3. *Մայրաքաղաք - Նենգութիւն:*
4. *Այբուբենէն - Արական անուն:*
5. *Չետեղէ - Հոլովակերտ մասնիկ - Լեզուով մը՝ այո՛:*
6. *Ոլորք, հիւսք - Զամբիկ:*
7. *Հատալից - Պնակ:*
8. *Պարզկայ - Գալիք:*
9. *Անվայել - Ստացական ածական:*
10. *Կրկնուած բաղաձայններ - Աքսաբի հայրը - Ցուցական ածական:*

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. *Կցորդ - Հայկական ամիսներու ԺԷ. օրը:*
2. *Արական օտար անուն - Կանգուն երկանաքար:*
3. *Որմ - Հայկական խաղ մը:*
4. *Կոխելով պնդացած - Մէկը - Կրկնուած ձայնաւորներ:*
5. *Նմանապէս - Ցասմըկաքար:*
6. *Տառի մը անունը - Օրինակ:*
7. *Ամբողջ - Իգական օտար անուն:*
8. *Պարոն - Բանախօսութիւն:*
9. *Յեղ - Լիբանանի լեռներէն:*
10. *Փաթաթ - Հասկցի՛ր:*

ԹԻՒ 5304 ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Լ	Ա	Ց	Ն	Ա	Տ	Ա	Ր	Ա	Ծ
2	Ա	Ն	Օ	Ս	Ր	■	Կ	Ո	Ր	Ի
3	Մ	Ա	Շ	Ի	Կ	■	Ա	Պ	Ա	Տ
4	Ա	Գ	Ա	Հ	■	Գ	Ն	Է	Լ	■
5	■	Ա	Ր	■	Ռ	Ի	Թ	Ա	■	Ս
6	Ա	Ն	Ա	Հ	Ի	Տ	■	Կ	Ա	Ր
7	Ր	■	Ն	Ա	Մ	Ա	Կ	Ա	Ն	Ի
8	Մ	Ի	■	Մ	■	Կ	Ա	Ն	Ո	Ն
9	Ա	Ր	Գ	Ա	Դ	Ի	Ր	■	Գ	Գ
10	Ն	■	Դ	Ր	Ա	Ց	Ի	■	Ի	■

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՎԵԹԵՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԲԱՐԵԲԱՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ՝
Նիւթ՝ ՆԱԽԱԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԿԵՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Դասախօս՝
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎՐԴ. ԿՈԱՆԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ Հինգշաբթի, 21 Նոյեմբեր 2002, երեկոյեան ժամը 8:00ին, Հ. Բ. Ը. Միութեան «Երուանդ եւ Ալիս Տեմիրճեան» կեդրոնի Ասպետներու սրահին մէջ (5րդ յարկ), Նաքքաշ:
●Հիւրասիրութիւն

ՀՐԱՒԷՐ

ՍԱԿԱՐԱՆ

Պէյրութի սակարանին մէջ օտար դրամանիշներու փակման սակագիները հետեւեալներն էին երէկ.

Սուրիական թղթոսկի	32,59 - 32,59 լ.ո.
Իրաքեան տինար	4861,34 - 4861,34 լ.ո.
Քուէյթեան տինար	5006,64 - 5008,31 լ.ո.
Յորդանանեան տինար	2124,44- 2124,44 լ.ո.
Պահրէյնեան տինար	3998,67 - 3998,67 լ.ո.
Ա.Մ.Էմիրութեանց տիրհամ	410,42 - 410,43 լ.ո.
Քաթարեան ռիալ	414,05 - 413,05 լ.ո.
Սէուտական ռիալ	401,96 - 401,98 լ.ո.
Օմանեան ռիալ	3915,58 - 3915,58 լ.ո.
Եգիպտական կինէ	325,42 - 325,42 լ.ո.
Անգլիական սթերլին	2384,26 - 2396,62 լ.ո.
Զուիցերիական ֆրանք	1036,94 - 1040,44 լ.ո.
Թրքական լիրա (100հապար)	94,93 - 95,11 լ.ո.
Կիպրական փաունտ	2663,30 - 2671,89 լ.ո.
Ճափոնական հապար եէն	12,46 - 12,44 լ.ո.
Ափրիկեան հապար ֆրանք	3,32 - 2,33 լ.ո.
Ամերիկեան տոլար	1507,50 - 1507,50 լ.ո.
Քանատական տոլար	948,83 - 948,95 լ.ո.
Աւստրալիական տոլար	847,87 - 849,67 լ.ո.
Եւրօ	1521,52 - 1527,55 լ.ո.

● ՈՍԿԻ

Անգլիական մէկ ոսկի	115,000 - 125,000 լ.ո.
Իրանեան մէկ ոսկի	108,500 - 118,500 լ.ո.
Օսմանեան մէկ ոսկի	95,500 - 105,500 լ.ո.
Մեքսիքական փէսոս	569,500 - 589,500 լ.ո.
Մէկ քիլոկրամ ձոյլ ոսկի	15,000,000 - 15,500,000 լ.ո.
Մէկ օնս ոսկի	319,25 - 320,15 $
Մէկ օնս արծաթ	4,55 - 4,56 $

●Ամերիկեան տոլարի փոխանակման սակերը.

Եւրօ	1.0131
Քանատական տոլար	1.5881
Զուիցերիական ֆրանք	1.4479
Ճափոնական եէն	121.15
Մէկ սթերլին	1.5897
Մէկ տոլար	*582.5 դրամ*

●ՍՈԼԻՏԵՐԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐ

	Գինի Ա. ճշդում	Գինի Բ. ճշդում
Ա. կարգ	4 6/8	4 7/8
Բ. կարգ	5	5

☆Ի՞նչ կ'ըսեն ԱՍՏՂԵՐԸ☆

☆*ԽՈՅ* (21 *Մարտէն* 20 *Ապրիլ*)
Պէտք է ջանաք մնալ բարձրութեան վրայ՝ ձեր խօսակիցին, որ ձեզի հետ հարց մը կ'արծարծէ: Եղէք մտիկ ընող, քան՝ խօսող, որպէսզի տպաւորէք զայն:

☆*ՑՈՒԼ* (21 *Ապրիլէն* 21 *Մայիս*)
Ձեր տնտեսական - դրամական վիճակը լաւ չէ հիմա, ուրեմն հարկ է խնայողութիւն ընէք մինչեւ ամսուան վերջը, որպէսզի կարենաք ծայրը ծայրին բերել:

☆*ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ* (22 *Մայիսէն* 21 *Յունիս*)
Դուք ձեզի խոստում մը տուած էք, բայց չէք յարգած: Ասիկա ոչ մէկը գիտէ, ուրեմն յարգեցէք ձեր խոստումը, որպէսզի հպարտանալու առիթ ունենաք:

☆*ԽԵՑԳԵՏԻՆ* (22 *Յունիսէն* 23 *Յուլիս*)
Շատ յոգնած էք, բազմատեսակ ցաւեր ունիք, որոնք առաւելաբար հոգեկան են՝ ֆիզիքական ըլլալէ աւելի: Կասկածները հեռացուցէք ձեզմէ:

☆*ԱՌԻՒԾ* (24 *Յուլիսէն* 23 *Օգոստոս*)
Ծրագիր մը որոշած էք, բայց չէք կարողացած իրագործել, որովհետեւ չէք կրցած քննարկել հարցին բոլոր երեսները. պէտք է քիչ մը եւս ուսումնասիրէք:

☆*ԿՈՅՍ* (24 *Օգոստոսէն* 23 *Սեպտեմբեր*)
Ձեր ասպարէզին վերաբերեալ ծրագիր մը դանդաղած է իրագործուելու, որովհետեւ քիչ մը ծուլացած էք կամ անտարբեր կեցած էք: Ձեր փափաքը կամ նպատակը աւելի բացատրեցէք ձեր շուրջինեռուն, որպէսզի կարենաք հասնիլ ձեր նպատակին:

☆*ԿՇԻՌՔ* (24 *Սեպտեմբերէն* 23 *Հոկտեմբեր*)
Աշխատանքի մէջ թէ տան՝ ձեր հեղինակութիւնը պիտի նուազի, ինչ որ հաճելի պիտի չթուի ձեզի: Ժամանակ մը պէտք է սպասէք՝ ձեր նպատակին հասնելու համար:

☆*ԿԱՐԻՃ* (24 *Հոկտեմբերէն* 23 *Նոյեմբեր*)
Ձնախատեսուած ծախսեր պիտի ունենաք: Պէտք է խորհրդակցիք դրամատան պատասխանատուին հետ: Ծախսեցէք խնայողութեամբ, որպէսզի մինչեւ ամսուան վերջ դրամական տագնապ չունենաք:

☆*ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ* (24 *Նոյեմբերէն* 21 *Դեկտեմբեր*)
Ամուսնական ձեր կեանքին մէջ անհասկացողութիւն մը պիտի սկսի. ջանացէք ըլլալ հաւատարիմ եւ իրարու թերութիւնները մի՛ դիտէք խոշորացոյցով:

☆*ԱՅԾԵՂՋԻՐ* (22 *Դեկտեմբերէն* 20 *Յունուար*)
Այսօր աւելի լաւ պիտի ըլլար պատճառով մը (լաւ կամ գէշ) տունը մնալ, քան՝ երթալ գործի, որովհետեւ հոն մթնոլորտը անբաղձալի պիտի ըլլայ:

☆*ԾՈՎԱՆՈՑՇ* (21 *Յունուարէն* 19 *Փետրուար*)
Եթէ դուք եւ ձեր զաւակները ձանձրանաք, գացէք զբօսնելու հանրային վայր մը, շարժապատկերի սրահ մը կամ ձեր փափաքած տեղը:

☆*ՁՈՒԿ* (20 *Փետրուարէն* 20 *Մարտ*)
Դուք լաւ գիտէք, որ կարգ մը հարցեր կամ կացութիւններ ձեզ կը յուզեն եւ կը տրտմեցնեն: Ուրեմն ինչո՞ւ կը կրկնէք նման կացութիւններու ստեղծումը: Եղէք աւելի կարգապահ եւ սիրալիր:

ՕՐԱՏԵՍՐ

ՓԱՌԱՏՕՆ / ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ / ՁԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԳԷՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԻՐ ԳԵՂԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՆ՝ «ԿԼԷՆՍ»Ը

Լիբանանահայ արուեստագէտ Վիգէն Ստեփանեան աւելի քան շաբաթ մը ի վեր արուեստասէր հանրութեան կը ներկայացնէ իր գեղանկարներու նոր հաւաքածոն: Լիբանանահայութեան մէջ մանաւանդ իբրեւ թատրոնի դերասան ու բեմադրիչ ծանօթ արուեստագէտը, որ իր գեղանկարչական գործերը կը ստորագրէ Վիսան անունով, իր այս հինգերորդ անհատական ցուցահանդէսը կը կոչէ «Կլէնս» («Հայեացք»): Եւ մեծ մասամբ կանացի կերպարներէ ներշնչուած անոր գեղանկարները կը պատկերեն խոհուն, լուռ, լուրջ եւ երբեմն նաեւ՝ տխուր արտայայտութիւններով կիներ, որոնց ամէնէն ուշագրաւ կէտը անոնց մեծ եւ յաճախ շեշտակի նայուածքներէն փախուստ տուող աչքերն են:

«Հայեացք». գործ՝ Վիգէն Ստեփանեանի

Վիգէն Ստեփանեանի ցուցահանդէսին երկրորդ կարեւոր թեման ծաղիկներն են: Անոնք յաճախ կը փոխանցեն մեծարենցեան շունչ եւ արուեստագէտին օգտագործած գեղանկարչական թեքնիքներուն շնորհիւ կը վերածուին թուղթէն դուրս ցցուող, երեք ուղղութեամբ տարածուելու ձգտող եւ մարդոց հետ յարաբերիլ ուզող էութիւններու: Ինչպէս կանացի կերպարներն ու դիմանկարները, անոնք եւս կը պատկերեն մարդկային եւ ընկերային իրավիճակներ, ինչպէս՝ նապանք («Նապանք- ծաղիկ»), ուրախութիւն («Ուրախ նաթիւրմորթ»), գիշերային տխրութիւն, նաեւ՝ տօնական պար: Ինչ կը վերաբերի իգական կերպարներուն, անոնք իրենց արտայայտութիւններով, կեցուածքով կամ դիրքով կարծէք թատերականօրէն կը պատկերեն գեղանկարին խորագիրը եղող իրավիճակը:

Նշենք, որ Վիգէն Ստեփանեանի ցուցահանդէսը տեղի կ'ունենայ Ժըմմէյվէի մշակութային կեդրոնին մէջ եւ կը շարունակուի մինչեւ 23 Նոյեմբեր:

ԱՅՍՕՐ

- Երգահանդէս. Ահմէտ Նաժաֆ կը մատուցէ արաբական դասական երգեր, «Ալ մատինա» թատերասրահին մէջ, երեկոյեան ժամը 9:00ին:
- Ցուցահանդէս. «Տը սփէշըլ սիզընզ կրիթինկ ֆէյր»՝ Նալպանտեան ցուցասրահին մէջ:
- Հայ գիրքի 24րդ ցուցահանդէս-զեղչ վաճառք, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի «Կիլիկիա» թանգարանին սրահին մէջ, մինչեւ 24 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 10:00էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 7:00:
- Մարալ Տէր Պօղոսեանի գեղանկարներու ցուցահանդէս, «Կէօթէ» հիմնարկ:

ՀԵՌԱՏԵՍԻԼ

ԹԷ. ԷԼ.
10:00.- Սապահօ
12:00.- Շիֆր է լեթր
12:30.- Ղանիլլի ղանիյյէ
13:00.- Մաքուլ հանա
14:00.- Եուրոնիուզ
14:30.- Լուրեր
15:00.- Մը շուար
17:30.- Ֆիլմաշար
18:30.- Ապու Մըլիէմ
19:30.- Արաբ. լուրեր
20:00.- Մոտելիս
21:00.- Կատակերգական յայտագիր
21:30.- Տեղական ֆիլմաշար
23:00.- Ապու Թայէպ Ալ Մութանապի

ԷԼ. ՊԻ. ՍԻ.
7:00.- Սի. Էն. Էն.ի լուրեր
7:30.- Ինսայտ Եուրոփ
08:30.- Մա իլաք իլա Հայֆա
09:00.- Լէրի Քինկ
10:00.- Ռամատանի խոհանոց
10:30.- Նահարքոմ սայիտ
11:30.- Ըպն Ատտալ
12:30.- Արաբական յայտագիր
13:00.- Մորելիա
14:00.- Հիսատ ալմաուասէմ
15:00.- Լուրեր
15:15.- Թի թայմ
16:45.- Պիկ պէյր
17:30.- Մըն էժրլ Էլէնա
18:30.- Հմուսի Մահտուսի
19:40.- Աժուպ Լուպնան
19:44.- Մուսէյէկուն (Ռամատանի յատուկ)
19:45.- Արաբերէն լուրեր
20:35.- Հըլիա ուա ըհթալիա
21:30.- Ամերիկեան ժապաւէն՝ «Էրիրլ մամ»

ՄՈՒՍԹԱՔՊԱԼ
7:00.- Լուրեր
8:30.- Ալամ ալ սապահ
11:00.- Մաթպախ
13:00.- Ֆլէշ ինֆօ
13:05.- Ամերիկեան ֆիլմաշար՝ «Ֆէլքըն քրեսթ»
14:00.- Արաբական յայտագիր
15:05.- Լուրեր
15:30.- Զէմէն Ալուաալ
16:30.- Իֆթար
17:00.- Արաբական ֆիլմաշար
20:00.- Արաբերէն լուրեր
20:30.- Ալ ֆախ
21:30.- Ղանիլի շուէյ
23:00.- Արաբական ֆիլմաշար

ԷՆ. ՊԻ. ԷՆ.
13:00.- Վաւերագրական
14:30.- Թահքիք ալ եաում
15:00.- Լուրեր
16:00.- Ռայի սամ
17:30.- Ռամատան ուա ինսան
18:30.- Սինեմա/35 mm
19:00.- Լուրեր
20:00.- Պուրսա, իքթիսատ, թաքս
20:30.- Մուխթասար մուֆիտ
22:00.- Մասաիյա
23:00.- Տնտեսական լուրեր
23:30.- Թահքիք ալ եաում

ՆԻՈՒ ԹԻ. ՎԻ.
7:30.- Լուրեր
8:30.- Դասական երաժշտութիւն
09:00.- Սապահ էլ ուարտ
12:00.- Մարկական յայտագիր
13:30.- Տեղական ֆիլմաշար
14:00.- Օնլի ճոքինկ
14:30.- Լուրեր
16:30.- Մարիամ Նուր
18:00.- Քալիփսօ
19:00.- Խաղեր
19:30.- Լուրեր
20:15.- Օնլի ճոքինկ
20:30.- Պէլէ ռաքիպ
22:00.- Լէյլէ պըլլէյլէ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՏԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
06:00.- Առաջին ծրագիր
07:00.- Հայլուր
07:20.- Առաջին ծրագիր
08:30.- Փառատօն «Մուտք 21րդ դար»
09:00.- Հեռուստասերիալ «Սիրոյ կախարդանք»
09:45.- Կէս գիշերային ճեպընթաց
10:40.- Բարի ախորժակ
11:00.- Հայլուր
11:20.- Ռուպիքոն+
12:00.- Լուր
12:05.- Երաժշտական ալիք
13:00.- Լուր
13:05.- Top 10 (կարճ տարբերակ)
13:25.- Ակունք (ապգային երգ)
13:45.- Նորաձեւութիւն
13:55.- Նոթատետր
14:00.- Լուր
14:05.- Երաժշտական ալիք
15:00.- Հայլուր
15:20.- Մուլտսերիալ «Վերջին ապաստանը»
15:35.- Իմ սէր, իմ հաւատ, իմ եկեղեցի
16:00.- Հեռուստասերիալ «Սիրոյ կախարդանք»
17:00.- Երեկոյեան Երեւան
17:20.- Փաստագրական ֆիլմ «Վէճ»
17:50.- Մանրամասներ
18:00.- Այլուր
18:10.- Կնոջ հմայքի գաղտնիքը
18:35.- Տուն-տունիկ
19:00.- Հայլուր
19:45.- Որակի նշան
20:00.- Փաստագրական սերիալ «Դարի հսկաները». «Ճանապարհ եւ արագութիւն»
21:00.- Ռուպիքոն+
22:00.- Հայլուր
22:20.- Կէս գիշերային ճեպընթաց
23:20.- Հայլուր (ռուսերէն)
23:25.- Հայլուր (անգլերէն)
23:30.- Երեկոյեան Երեւան
23:45.- Այլուր
00:00.- Լուր
00:05.- Երաժշտական ալիք
01:00.- Լուր
01:05.- Top 10 (կարճ տարբերակ)
01:25.- Ակունք (ապգային երգեր)
01:45.- Նորաձեւութիւն
01:55.- Նոթատետր
02:00.- Լուր
02:05.- Երաժշտական ալիք
03:00.- Հայլուր
04:00.- «Էնդհաուզի առեղծուածը»
04:25.- Իմ սէր, իմ հաւատ, իմ եկեղեցի
04:45.- Երեկոյեան Երեւան
05:00.- Որակի նշան
05:10.- Փաստագրական ֆիլմ «Վէճ»
05:40.- Մանրամասներ
05:50.- Այլուր

*Վերոյիշեալ յայտագիրները ենթակայ կրնան ըլլալ որոշ փոփոխութիւններու:

ԱԶԴԱԿ ՕՐԱԹԵՐԹ — 50 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

20Նոյ. 1952

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾԻ ՄԱՍԻՆ

Լոնտոնէն թղթակից մը կը գրէ.-

Լոնտոնի «*Ռոյալ Սանթրալ Էժիտ Ժուռնալ*» պարբերաթերթը հրատարակեց բանասէր Մ. Մագուստեանի մէկ մասնագիտական յօդուածը:

Յօդուածագիրը յիշելով օտար կարեւոր պատմագէտներու վկայութիւնները՝ կ'ապացուցէ, թէ Տիգրան Մեծ ու Հայկական կայսրութիւնը արժէքով, տոհմային նկարագրով ու քաղաքակրթական որակով կը գերազանցեն Միհրդատ Եւպատոր Կիաքսար, Սարգոն ու Նաբուգոդոնոսոր տիեզերահռչակ վեհապետները ու իրենց հիմնած պետութիւնները: Կը բացատրէ հնագոյն Հայաստանի պետութիւնը եւ Արտաշէսեան հարստութեան կարեւոր դերը հելլենական քաղաքակրթութեան զանգուածային իւրացումին մէջ, եւ կը պարզէ այդ հարստութեան հիմնադիրին՝ Արտաշէս Ա.ի քաղաքականութիւնը ու իր ազատարար հիւրասիրութիւնը, նշանաւոր Աննիպալին, Տիգրան Մեծին քաղաքակրթիչ ձեռնարկները ու յոյն ժամանակակից մեծ իմաստասէրներուն ըրած հրաւէրը, որպէսզի ծաղկեցնեն իր կայսրութեան երկու մայրաքաղաքները (Արտաշատ ու Տիգրանակերտ):

Այս առիթով գծած է Մերձաւոր Արեւելքին ու հայկական հին թագաւորութեան քարտէսը՝ նշանակելով նաեւ Խ. Հայաստանի սահմանները:

Անգլ. թերթին խմբագրութիւնը շնորհաւորելով յօդուածագիրը՝ յայտնած է, թէ իր ուսումնասիրութիւնը պիտի յանձնուի Լոնտոնի Enciclopo ediaներուն, որպէսզի այդ կարեւոր ու շատերուն անծանօթ պատմագրութիւնը տարածուի համայնագիտարաններուն մէջ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ-ԱՇԽԱՐՀ

ՓԻՆԿ ՓՈՆԿ

ՄԱՐԻԱՆԱ ՍԱՀԱԿԵԱՆ–ՍՈՄՈՒՆՃԵԱՆ ՇԱՀԵՑԱՒ ԻՐ ԱՌԱՋԻՆ ԲԱԺԱԿԸ

Մարիանա Սահակեան–Սոմունճեան՝ իր շահած առաջին բաժակով

Փինկ փոնկի Լիբանանի անկախութեան բաժակի անհատական մրցաշարքին տիտղոսին տիրացած Հ. Մ. Ը. Մ.ական Մարիանա Սահակեան – Սոմունճեան յաջողեցաւ Լիբանանի մէջ իր առաջին իսկ մասնակցութեան բաժակի մը տիրանալ, թէեւ Լիբանանէն դուրս շահած է տիտղոս մը։ Մարիանայի վերջին իրագործումը Հ. Մ. Ը. Մ.ի աղջկանց խումբին հետ իրականացուցած նշանակալից յաղթանակն էր Եգիպտոսի մէջ տեղի ունեցած Արաբական ակումբներու ախոյեանութեան մրցաշարքին, ուր անոնք յաջողեցան պարտութեան մատնել գօրաւոր նկատուող արաբական խումբերը, որոնք վերջին շրջանին տիրապետող ներկայութիւն մը եղած էին արաբական մրցաշարքերուն։

Վստահաբար ողջունելի պիտի ըլլայ, որ Հ. Մ. Ը. Մ.ի փինկ փոնկի մարզիկներուն՝ տղաք եւ աղջիկներ յաղթական երթը շարունակուի, վստահաբար՝ առանց թերագնահատելու մրցակիցները։

ԹԵՆԻՍ

ԼԷՅԹԸՆ ՀՈՒԻԹ ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Աւստրալիացի *թենիսէն* Լէյթըն Հուիթ, որ յաջորդաբար երկրորդ տարին ըլլալով գրաւեց թենիսի տղոց աշխարհի ընդհանուր դասաւորման պարագլուխի դիրքը, երէկ վերադարձաւ իր հայրենիքը՝ Աւստրալիա։

Ատըլայտի (Հարաւային Աւստրալիա) օդակայանին մէջ թղթակիցներու հարցումներուն պատասխանելով, 21 տարեկան Հուիթ ըսաւ, թէ Չինաստանի մէջ Մասթըրկի բաժակի տիտղոսին տիրանալը իրեն համար այդքան ալ կարեւոր չէր, քան տարին աւարտել աշխարհի ընդհանուր դասաւորման պարագլուխի դիրքին վրայ։

Հուիթ, որ Ատըլայտ ժամանեց իր ընկերուհիին՝ պելճիքացի *թենիսվումբն* Քիմ Քլիսթըրկի հետ, յայտնեց, որ այժմ պիտի պատրաստուի յառաջիկայ Յունուարին Մելպուռնի մէջ տեղի ունենալիք Աւստրալիոյ բաց թենիսի *կրան շլէմ*ի մրցաշարքին։

Շատերու համաձայն, Հուիթ պիտի ըլլայ առաջին աւստրալիացին, որ Մարք Էտմոնսընէն ետք (1976ին) յոյս ունի շահելու տարուան առաջին *կրան շլէմ*ի մրցաշարքը։ Նշենք, թէ այս տարի վերոնշեալ մրցաշարքին, Հուիթ Ա. հանգրուանէն ետք դուրս մնացած էր, երբ պարտուած էր սպանացի Ալպերթօ Մարթինէն։

Ստորեւ՝ տղոց վերջնական դասաւորումը (փակագիծին մէջ նշուած է անոնց անցեալ ամսուան գրաւած դիրքը)։

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- (1) Լէյթըն Հուիթ (Աւստրալիա)	897
2.- (2) Անտրէ Ակասի (Մ. Ն.)	679
3.- (3) Մարաթ Սաֆին (Ռուսիա)	569
4.- (4) Խուան Քարլոս Ֆերերօ (Սպանիա)	548
5.- (5) Քարլոս Մոյա (Սպանիա)	526
6.- (6) Ռոժէ Ֆեդերէր (Զուիցերիա)	518
7.- (7) Ժիրի Նովաք (Չեխիա)	467
8.- (8) Թիմ Հենման (Բրիտանիա)	443
9.- (11) Ալպէր Քոսթա (Սպանիա)	414
10.- (9) Էնտի Ռոտիք (Մ. Ն.)	409
11.- (10) Թոմի Հաաս (Գերմանիա)	404
12.- (12) ԴԱՒԻԹ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ (Արժանթին)	355
13.- (13) Փիթ Սամփրաս (Մ. Ն.)	347
14.- (14) Թոմաս Եոհանսըն (Շուէտ)	345
15.- (15) Կուիլերմօ Քանաս (Արժանթին)	345
16.- (16) Սեպաստիան Կրոժան (Ֆրանսա)	328
17.- (17) Ֆեռնանտօ Կոնսալէս (Չիլի)	326
18.- (18) Փարատոռն Սրիշափան (Թայլէնտ)	321
19.- (19) Ալեքս Քորեթիա (Սպանիա)	311
20.- (20) Սիենկ Շալքէն (Հոլանտա)	305

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ՓՈՐԹՕ, ՌԷՅՆՃԸՐՋ ԵՒ ԱՅԱՔՍ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ՝ ՅԱՐԴ ԱՆՊԱՐՏԵԼԻ

Փորթուգալի ֆութպոլի ախոյեանութեան 11րդ հանգրուանէն յետաձգուած մրցումի մը, պարագլուխի դիրքը գրաւող Փորթօ, որ ցարդ անպարտելի միակ խումբն է, արձանագրեց եղանակի իր 8րդ յաղթանակը, 1–0 արդիւնքով յաղթական վերադառնալէ ետք Մորէյրենսէի դաշտէն։

22 կէտով 2րդ դիրքին վրայ գտնուող Սփորթինկ Լիսպոն անցեալ շաբաթավերջին իր կարգին յաղթանակ մը արձանագրած էր, 2–0 արդիւնքով պարտութեան մատնելով Մարիթիմոն։

3րդ դիրքին վրայ կը գտնուի Պենֆիքա, որ անցեալ շաբաթավերջին իր կատարած մրցումին 2–1 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Վարպիմէն։

●ՍԿՈՎՏԻՈՅ ֆութպոլի ախոյեանութեան 15րդ հանգրուանի մրցումներուն Ռէյնճըրզ 2–2 արդիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրելէ ետք Ապըրտինի հետ, նահանջեց 2րդ դիրք՝ պարագլուխի դիրքը կիջեցնելով Սելթիքի, որ 4–0 արդիւնքով ծանր պարտութեան մատնեց նախավերջին դիրքը գրաւող Փարթիք Թիսըլը։ Մրցումին ներկայ էին շուրջ 58 հազար հանդիսական։ Յաղթական կազմին մարզիկներէն Քրիս Սաթըն եւ Հենրիք Լարսըն նշանակեցին մէկական կոլ։

● ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ֆութպոլի ախոյեանութեան 12րդ հանգրուանի մրցումներէն ետք, որոնք տեղի ունեցան անցեալ շաբաթավերջին, պարագլուխի դիրքը գրաւող Այաքս Ամսթերտամ, որ ցարդ անպարտելի միակ խումբն է, 6–0 արդիւնքով ջախջախեց իր հիւրը՝ Նայմիկընը՝ արձանագրելով եղանակի իր 9րդ յաղթանակը։

Անիկա այժմ երեք կէտով կը գերազանցէ երկրորդ դիրքը գրաւող Փ. Ս. Վ. Այնտհովընը, որ 9րդ հանգրուանի գագաթի ճակատումին, իր դաշտին վրայ 2–1 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Ֆէյէնուրտ Ռոթերտամէն։ Այս վերջինը, որ կրած է երկու պարտութիւն, մէկ կէտով ետ կը մնայ Այնտհովընէն, որ կրած է միայն մէկ պարտութիւն։

Հակառակ 6րդ դիրքը գրաւելուն Պրեմա եւս կրած է մէկ պարտութիւն, սակայն անիկա արձանագրած է եօթը հաւասարութիւն եւ ունի 19 կէտ։

Նախավերջին դիրքը գրաւող Կրոնինկընն եւ վերջին դիրքին վրայ գտնուող Տէոթինչէմ այն երկու կազմերն են, որոնք ցարդ միայն մէկ յաղթանակ արձանագրած են։

ՊՐԱՁԻԼԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԱԼՄԷՅՐԱՍ ԵՒ ՊՈԹԱՖՈԿՕ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՆ Բ. ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Պրազիլի ֆութպոլի ախոյեանութեան 25րդ եւ վերջին հանգրուանի մրցումներուն, երկրին մեծագոյն ակումբներէն՝ Փալմէյրաս եւ Պոթաֆոկօ պարտութիւններ կրելով՝ փոխադրուեցան Բ. դասակարգ։

1993ին եւ 1994ին Պրազիլի ախոյեան հանդիսացած, իսկ 1999ին Հարաւային Ամերիկայի ախոյեան հանդիսացած Փալմէյրաս, Վիթորիայի դաշտին վրայ 4–3 արդիւնքով պարտութիւն մը կրելէ ետք դաշտին տէրերէն, փոխադրուեցան Բ. դասակարգ, գրաւելով ընդհանուր դասաւորման 24րդ դիրքը (26 խումբերուն մէջ)։

Վերջին դիրքը գրաւող Պոթաֆոկօ եւս փոխադրուեցաւ Բ. դասակարգ իր դաշտին վրայ 1–0 արդիւնքով պարտութիւն մը կրելէ ետք պարագլուխի դիրքը գրաւող Սան Փաուլոյէն։

Անոնց նման Բ. դասակարգ փոխադրուեցաւ 23րդ դիրքը գրաւող Փորթուկէսա, իր դաշտին վրայ 4–2 արդիւնքով պարտութիւն մը կրելէ ետք Պահիայէն։ Կամա եւս հետեւեցաւ անոնց օրինակին, հակառակ անոր, որ անիկա 4–0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Քորինթիպան, որ յաղթանակ մը արձանագրելու պարագային պիտի ապահովէր քառորդ աւարտականի մրցումներուն տոմս մը։

Ախոյեանութեան աւարտին առաջին ութ դիրքերը գրաւողները կ'ապահովեն քառորդ աւարտականին իրենց տոմսերը, երբ իրենց մրցումները կը կատարեն նաքաուտի դրութեամբ։

Քառորդ աւարտականին իր տոմսը ապահովեց նաեւ Ֆլումինենսէ՝ 3–2 արդիւնքով պարտութեան մատնելէ ետք Փոնթէ Փրեթան։ Յաղթական կազմին եւ մրցումին վերջին կոլը նշանակեց Ռոմարիօ։

Յաջորդիկ շաբաթավերջին տեղի կ'ունենան քառորդ աւարտականի մրցումները՝ հետեւեալ յայտագիրին հիմամբ (առաջինը կը ճակատի ութերորդին դէմ, երկրորդը՝ եօթներորդին, երրորդը՝ վեցերորդին, իսկ չորրորդը՝ հինգերորդին)։

Սան Փաուլօ – Սանթոս

Սան Քաէթանօ – Ֆլումինենսէ

Քորինթիանս – Աթլեթիքօ Մինէյրօ

Եուվենթիւտ – Կրեմիօ

Ստորեւ՝ վերջնական դասաւորումը։

	ԿԷՏ
1.– Սան Փաուլօ	52
2.– Սան Քաէթանօ	47
3.– Քորինթիանս	43
4.– Եուվենթիւտ	41
5.– Կրեմիօ	41
6.– Աթլեթիքօ Մինէյրօ	40
7.– Ֆլումինենսէ	40
8.– Սանթոս	39
.....	
23.– Փորթուկէսա	27
24.– Փալմէյրաս	27
25.– Կամա	25
26.– Պոթաֆոկօ	25

ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ

Այսօր, երեկոյեան ժամը 7:00ին կրնաք լսել մեր հարցազրոյցը՝

հայրենի երաժիշտ եւ «Շարական» համոյթի ղեկավար

ԴԱՆԻԷԼ ԵՐԱԺԻՇՏԻ ՀԵՏ

Յայտագիրին կրկնութիւնը՝ գիշերուան ժամը 10:00ին։

ՀՐԴԵՀ՝ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ...

Շարունակուած Ա. էջէն

հը նաեւ տարածուեցաւ քարտուղարութեան դրասենեակը։

Հրշէջներուն արագ միջամտութեան շնորհիւ հրդեհը կասեցուեցաւ. սակայն բարձր ջերմութիւնը լուրջ վնասներու ենթարկեց հիւպատոսին աշխատասենեակը եւ այլ յարակից բաժիններ։

Անմիջապէս տեղեակ պահուեցաւ դեսպան Վահրամ Կաժոյեան, որ դեսպանատուն փութաց, Հ. Յ. Դ. Յունաստանի կեդրոնական կոմիտէի անդամներու ընկերակցութեամբ։

Ոստիկան - քննիչներ հրդեհին վայրը ստուգելէ եւ անհրաժեշտ քննութիւնները կատարելէ ետք, հաստատեցին, որ էլեկտրական խանգարում մը պատճառած է հրդեհը։

ՊԱՍՔԵԹՊՈԼ. ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍՕՐ՝ ՇԱՊԱՊ ՌԻԱՏԻ – Հ. Մ. Ը. Մ.

Լիբանանի պասքեթպոլի աղջկանց Բ. դասակարգի ախոյեանութեան 2002–2003 եղանակի իր առաջին մրցումին, այսօր Հ. Մ. Ը. Մ.ի ներկայացուցչական խումբը կը ճակատի Շապապ Ռիատիի դէմ, ժամը 18:00ին։

Բ. դասակարգի ախոյեանութեան բոլոր մրցումներն ալ տեղի կ'ունենան Սաժէս Ժրտէյտէի դաշտին վրայ։

Աղջկանց Բ. դասակարգի ախոյեանութեան մրցումներուն իրենց մասնակցութիւնը բերող խումբերն են.

Շապապ Ռիատի, Անդրանիկ (Այէյ), Ֆրէր Պէյթ Մէրի, Հ. Մ. Ը. Մ., Ֆիտաա Սայտա, Անիպալ Զահլէ, Քահրապա եւ Նորթ Հէվըն։

●ՎԱՂԸ՝ Հինգշաբթի, կը սկսի տղոց Բ. դասակարգի ախոյեանութիւնը։ Ա. հանգրուանի բոլոր մրցումներն ալ տեղի կ'ունենան նոյն օրը։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ներկայացուցչական խումբը եղանակի իր առաջին մրցումը պիտի կատարէ Ռասուլ Ժունիէի դէմ, այս վերջինին դաշտին վրայ, ժամը 21:00ին։

ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.

ՆԻՔՍ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ ԵՂԱՆԱԿԻ ԻՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Լըթրըլ Սփրիւըլ, որ կը փորձէ գերազանցել մրցակից մը

Էն. Պի. Էյ.ի երէկուան մրցումներուն, Ատլանտեան գօտիի (Արեւելեան գօտի) նախավերջին դիրքը գրաւող Նիւ Եորք Նիքս արձանագրեց եղանակի իր երկրորդ յաղթանակը, երբ իր դաշտին վրայ 94 - 91 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Տիթրոյիթ Փիսթընգը։ Այս վերջինը, որ կը գրաւէ Կեդրոնական Գօտիի (Արեւելեան շրջան) 2րդ դիրքը, այսպիսով կրեց եղանակի իր երրորդ պարտութիւնը։

Նիքսի մարզիկ Լէյթըլ Սփրիւըլ, որ այս եղանակին առաջին անգամ ըլլալով դաշտ կը ներկայանար, նշանակեց 23 կէտ։ Անոր խմբակից Էլրն Հիուսթըն եւս նշանակեց 23 կէտ, իսկ Փիսթընգի մարզիկներէն Ռիչըրտ Հէմիլթըն՝ 31 կէտ։

Թիմ Տանքընն (կեդրոնը)

Սան Անթոնիոյի մէջ, Սփըրզ հանգիստ յաղթանակ մը արձանագրեց՝ 104 - 78 արդիւնքով պարտութեան մատնելով իր հիւրը՝ Քլիվլէնտ Քաւալիրզը։ Սփըրզի մարզիկներէն Թիմ Տանքըն նշանակեց 25 կէտ եւ 9 ռիպաունտ, իսկ հիւր կազմին մարզիկներէն Զիտրունաս Իլկոսքաս՝ 25 կէտ եւ 8 ռիպաունտ։

Ատլանտեան գօտիի (Արեւելեան շրջան) պարագլուխի դիրքը գրաւող Նիւ Ճըրզի Նէթզ արձանագրեց եղանակի իր 8րդ յաղթանակը, 99 - 79 արդիւնքով պարտութեան մատնելով իր հիւրը՝ Տենվրը Նակէթցը, որ այսպիսով կրեց յաջորդական իր չորրորդ պարտութիւնը։

Աթլանթայի մէջ Հոքս 117 - 92 արդիւնքով պարտութեան մատնեց իր հիւրը՝ Թորոնթօ Ռեփթըրզը, որ դաշտ ներկայացած էր առանց Վէնս Քարթրրի։ Շարիֆ Ապտիլ Ռահիմ (Հոքս) նշանակեց 27 կէտ։

Վերջապէս, երէկուան հինգերորդ եւ վերջին մրցումին Լոս Անճելըս Քլիփըրզ տասը կէտի տարբերութեամբ պարտութեան մատնեց Կոլտըն Սթէյթ Ուորիըրզը (99 - 89)։

Ստորեւ՝ այսօրուան մրցումներուն յայտագիրը։

Մայամի Հիթ - Միլուոքի Պաքս
Մեմֆիս Կրիզլիզ - Մինեսոթա Վուլվզ
Լոս Անճելըս Լէյքըրզ - Տալաս Մավըրիքս
Քլիվլէնտ Քաւալիրզ - Հիուսթըն Ռոքէթց
Քալիֆորնիա Սիքսըրզ - Նիւ Օրլինզ
Ֆիլատելֆիա Սանզ - Եութա Ճէզ
Շիքակօ Պուլզ - Սաքրամենթօ Քինկզ
Օրլանտօ Մէճիք - Սիեթըլ Սուփըրսոնիքս

ՄԱԿԻ ԶԷՆՔԻ ՔՆՆԻՉՆԵՐԸ ԼԾՈՒԵՑԱՆ ԻՐԵՆՑ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ԵՒ ՍԱՐՔԱՒՈՐԵԼՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

Չորս տարուան դադարէ մը ետք, ՄԱԿի քննիչները գործնական աշխատանքի վերսկսան երէկ Իրաքի մէջ՝ տեսակցութիւններ ունենալով Իրաքցի բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ, ինչպէս նաեւ՝ մաքրելով իրենց հին գրասենեակները։

Իրաքեան մամուլը սակայն խանդավառ չէ քննիչներուն ներկայութեամբ եւ ընդհանրապէս յոռետեսութեամբ կ՝արտայայտուի անոնց առաքելութեան մասին։ Իրաքեան մամուլը կը գրէր, որ քննիչներուն ճիգերը պիտի չկարենան արգիլել Միացեալ Նահանգները՝ Պաղտատի դէմ յարձակում մը գործելէ։ «Իրաք» օրաթերթին համաձայն, ամերիկեան իշխանութիւնները որոշած են Իրաքի դէմ զինուորական գործողութեան մը ձեռնարկել, իբրեւ պատրուակ ունենալով հաւաքական քանդումի զէնքերու «գոյութիւնը»։

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Ճորճ Պուշ, որ երէկ երեկոյեան Փրակա ժամանեց մասնակցելու համար ՕԹԱՆի վեհաժողովին, յայտնեց, որ դաշնակից երկիրներէն պիտի խնդրէ զօրավիգ կանգնիլ Իրաքի հանդէպ որդեգրած խիստ կեցուածքին։ Պուշ աւելցուց սակայն, որ ՕԹԱՆի դաշնակիցներէն զինուորական օժանդակութիւն պիտի չպահանջէ։ Պուշ սպառնացած էր Իրաքի դէմ զինուորական գործողութեան մը ձեռնարկել, եթէ Պաղտատ խախտէ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի որոշումն ու անոր պայմանները։

ՄԱԿի քննիչներուն բանբերը՝ Իուրն Պիւքէնն ըսաւ, որ գլխաւոր քննիչ Հանս Պլիքս եւ Հիւլէական Ուժանիւթի Գործակալութեան տնօրէն Մոհամէտ Պարատի հանդիպումներ ունենալէ ետք Իրաքցի պաշտօնատարներու հետ, այսօր կը հեռանան Պաղտատէն։ Խմբակին մնացեալ անդամները՝ երեսուն մասնագէտներ, գործի պիտի լծուին՝ քննիչներու գլխաւոր կեդրոնին մէջ անհրաժեշտ պատրաստութիւնները կատարելով։ Պիւքէնն աւելցուց, որ կեդրոնատեղին կարիքը ունի ընդհանուր մաքրարշաւի մը, նոր համակարգիչներու եւ հաղորդակցութեան միջոցներու։ Բանբերը ըսաւ նաեւ, որ քննիչները պիտի խուզարկեն ու քննութեան ենթարկեն շատ մը կեդրոններ, որոնց մասին սակայն նախօրօք տեղեակ պիտի չպահեն Իրաքի իշխանութիւնները։ Նոյեմբեր 25էն սկսեալ, Իրաքի մէջ պիտի գործեն շուրջ հարիւր քննիչներ եւ մասնագէտներ։ Իրաք խոստացած է չարգելակել ու չկաշկանդել քննիչներուն աշխատանքը։ Պիւքէնն յայտնեց նաեւ, որ Իրաքցի պատասխանատուներուն հետ ցարդ կատարուած խօսակցութիւնները դրական են եւ լաւատեսութիւն կը ներշնչեն։

Միւս կողմէ, ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անան կոչ ուղղեց Իրաքի՝ յարգելու միջազգային ընտանիքին որոշումները։ Անան ըսաւ նաեւ, որ «արգիլեալ գօտիներ»ուն մէջ թռիչք կատարող ամերիկեան ու բրիտանական օդանաւերուն վրայ կրակ բանալով՝ Իրաք խախտած չ՝ըլլար Ապահովութեան Խորհուրդի թիւ 1441 բանաձեւը։ Անան շեշտեց, որ Ապահովութեան Խորհուրդը պատերազմ հրահրող քայլ չի նկատեր նման արարք մը։ Անանի յայտարարութիւնը կը հակադրուի թիւ 1441 բանաձեւին ամերիկեան մեկնաբանութեան, ըստ որուն, նման արարքներ պատերազմի յայտարարութեան համազօր են։

Ապահովութեան Խորհուրդի անդամ Ռուսիա եւս շեշտեց, որ օդանաւերուն վրայ կրակելու արարքը բանաձեւին խախտում չի նկատուիր, Ապահովութեան Խորհուրդի անդամներէն Ուաշինկթըն միակն է, որ կը պնդէ, թէ «արգիլեալ գօտիներ»ն ալ կ՝իյնան 1441 բանաձեւին ծիրին մէջ։

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԿԵՆՍՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԱՂԷՏ՝ ՍՊԱՆԻՈՅ ՋՈՒՐԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Երկուքի բաժնուած նաւը

Քարիւղատար նաւ մը, որ 70 հազար թոն ֆիուլ կը փոխադրէր, երէկ երկուքի բաժնուած է եւ ընկղմած հիւսիսարեւմտեան Սպանիոյ ջուրերուն բացերը։ Ըստ կենսոլորտի պաշտպաններու՝ անիկա կրնայ ջուրին մէջ թափած վառելանիւթի աշխարհի ամէնէն ծանրակշիռ աղէտը պատճառել։

Հոլանտայի փրկարար «Սմիթ Սէլվէճ» ընկերութեան բանբեր Լարս Ուայտրը երէկ հաստատած է, թէ «Փրեսթիժ»ը ընկղմած է։ Անոր նաւերը նախապէս քաշած էին քարիւղատարը դէպի ծովուն բացերը՝ ծովեզերքը պաշտպանելու նպատակով։ Փրկարար խմբակները ժամերով ճիգ թափած են, որպէսզի նաւը չարունակէ ծփալ Ատլանտեանի ջուրերուն մէջ։ Մասնագէտներ կ՝ըսեն, որ նաւուն ընդունարանները կրնան ճեղքուիլ՝ ծովուն յատակին զարնուելով կամ ճնշումին պատճառով պայթիլ կամ իր վերջոյ ժանգոտիլ եւ փտիլ։

Սպանացի պաշտօնատարներ յայտնած են, որ «Փրեսթիժ»ը իր բեռէն 5000էն 6000 թոն վառելանիւթ թափած է ջուրին մէջ։ երբ նաւը կոտրուած է։ Նախապէս արդէն 5000 թոն թափած էր ջուրին մէջ։

Վառելանիւթը Կալիսիոյ շրջանին ծովափը սեւցուցած է, սպանացի 1000 ձկնորս անգործ դարձուցած եւ ծովային թռչուններ վառելանիւթի մէջ «թաթխած»։

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԴԱՄԱՍԿՈՍ ՄԵՐԺԵՑ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ԺԻՀԱՏԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ՓԱԿԵԼՈՒ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ՊԱՀԱՆՋԸ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 19 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Սուրիա մերժեց ընդառաջել Իսլամական Ժիհատի Դամասկոսի գրասենեակը փակելու ամերիկեան պահանջին։ Դամասկոս յայտարարեց, որ սուրիական հողերու վրայ գործող գրասենեակը որեւէ կապ չունի Հեզբոլլահի անցեալ շաբթուան գործողութեան հետ, որուն ընթացքին սպաննուած էին տասներկու իսրայէլցիներ։

Արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Քոլին Փաուըլ գրասենեակը փակելու պահանջը ներկայացուցած իր անցեալ շաբաթավերջին։ Նախարարութեան կողմէ հրապարակուած յայտարարութիւնը կ՝աւելցնէր, որ Հեզբոլլահի գործողութիւնը արդիւնք է իսրայէլեան գրաւման քաղաքականութեան եւ ոչ թէ Իսլամական Ժիհատի Դամասկոսի գրասենեակին գործունէութեան։ Յայտարարութիւնը կը նշէր նաեւ, որ Դամասկոս բազմիցս բացատրած է, թէ իր հողերուն վրայ գործող պաղեստինեան շարժումներուն գրասենեակները տեղեկատուական բնոյթ ունին եւ որեւէ ձեւով չեն առնչուիր պաղեստինեան գրաւեալ հողերուն վրայ կատարուող գործողութիւններուն։

Արտաքին գործոց նախարարութեան յայտարարութիւնը նաեւ կը քննադատէր Ուաշինկթընը՝ զայն պատասխանատու նկատելով պաղեստինեան շրջաններուն մէջ տիրող իրավիճակին եւ արիւնահեղութեան։ Յայտարարութիւնը կը յայտնէր, որ Ուաշինկթըն զօրավիգ կը կանգնի Իսրայէլի, որ կը մերժէ ենթարկուիլ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդին որոշումներուն։

ՃՈՐՃ ՊՈՒՇ - ԱՊՏԻՒԼԼԱ ԿԻԼ...

Շարունակուած Ա. էջէն

իսլամական արմատներուն եւ թէ անիկա պէտք է բանակցութեանց սկսի, որպէսզի Թուրքիա անդամակցի պլոքին։

Կիւլի կառավարութիւնը Դեկտեմբերի Ե. Միութեան վեհաժողովին բանակցութեանց սկսման թուականի մը ապահովումը իր թիւ մէկ առաջնահերթութիւնը դարձուցած է։

«Թուրքիա յստակ եւ շօշափելի հաւանականութիւն կը սպասէ իր անդամակցութեան առնչութեամբ», ըսած է Կիւլ։

Նախկին վարչապետ Պիւլէնթ Էճեւիթ երէկ պաշտօնապէս հեռացաւ իր պաշտօնէն, վարչապետին գրասենեակին մէջ տեղի ունեցած հանդիսութեան մը ընթացքին։

Նախապէս Կիւլ յայտնած է, որ նախագահ Նեճտէթ Սեզէր պահանջած է, որ իրեն յանձնուած կառավարութեան անդամներու ցանկին մէջ փոփոխութիւն կատարէ։

Կիւլ նսեմացուցած է այդ քայլին կարեւորութիւնը, սակայն անիկա յիշեցուց մը էր, թէ ԱՔՓ կգուշութեամբ պէտք է շարժի՝ չնեղացնելու աշխարհիկ օրէնքները ընդունած քաղաքական շրջանակները։

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԴՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆ ՊԻՏԻ ՏԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Միւս կողմէ, Գերմանիոյ վարչապետ Կերհարտ Շրէօտըր երէկ յայտնած է, որ Եւրոպական Միութիւնը Դեկտեմբերի Քոփենհակընի վեհաժողովին, Թուրքիոյ եւ անոր նոր կառավարութեան հետ աւելի սերտ կապեր մշակելու հանդէպ իր շահագրգռութիւնը պիտի արտայայտէ։

Գերմանիա եւ Իտալիա կ՝ուզեն, որ Թուրքիա աւելի սերտօրէն մօտենայ Արեւմուտքին եւ Եւրոպային, ըսած է Շրէօտըր, Պերլինի մէջ, Իտալիոյ վարչապետ Սիլվիո Պերլուսքոնիի հետ միացեալ մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին։

Ան կը խօսէր Էրտողանի Պերլին այցելութեան նախօրեակին։

Շրէօտըր կոչ ուղղած է Թուրքիոյ, որ դրականօրէն հակադարձէ բանակցութեանց՝ Կիպրոսի վերամիացման համար։

Շուէտ Երկուշաբթի օր յայտնած է, թէ Թուրքիա արժանի է անդամակցութեան գծով քաջալերանքի ուժեղ նշանի մը՝ բարեկարգումի եւ Ե. Միութեան ի նպաստ կողմնորոշուած ընտրական յաղթանակէն ետք։

Շուէտ երկար ատեն մեծ թերահաւատութիւն արտայայտած է Թուրքիոյ անդամակցութեան ճիգերուն գծով, անոր մարդկային իրաւանց խոցելի մարկին պատճառով, սակայն արտաքին գործոց նախարար Անն Լինտ պատրաստակամութիւն արտայայտած է կօրավիգ կանգնելու Թուրքիոյ նոր ղեկավարութեան։

«Կը կարծեմ, թէ Ե. Միութեան այլ պետութիւններ, Շուէտի նման տեսած են, որ եթէ Թուրքիոյ մէջ ժողովրդավարութեան ի խնդիր իսկական նուաճումի մը առիթը կայ՝ ատիկա այս կառավարութեան հետ պիտի ըլլայ», յայտնած է ան։

Լինտ դիտել տուած է, որ այն իրողութիւնը, թէ Թայյիփ Էրտողանի արգիլուած է վարչապետ դառնալ, անոր կառավարութիւնը աւելի յանձնառու պիտի դարձնէ մարդկային իրաւանց բոնաբարումներու դէմ պայքարելու։

Ե. Միութեան 5 գլխաւոր երկիրները՝ Գերմանիա, Ֆրանսա, Բրիտանիա, Իտալիա եւ Սպանիա, սկզբունքային ձեւով համաձայնած են, թէ Թուրքիոյ պէտք է վերատեսութեան թուական մը կամ «ժամադրութեան» պայման մը տրուի՝ հաւանաբար 2003ի համար։

ՊՈՒՇ Ի ՆՊԱՍՏ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻՆ ԹԱՓ ԿՈՒ ՏԱՅ

Նախագահ Ճորճ Պուշ Երկուշաբթի օր կարկ տուած է Թուրքիոյանդամակցութեան ի նպաստ դիւանագիտական ճնշումներուն։

Սպիտակ Տունը յայտնած է, որ Պուշ Անգարայի անդամակցութեան ճիգերուն կարեւորութիւնը շեշտած է Ե. Միութեան ներկայ նախագահ Դանիոյ վարչապետ Անտերս Ֆոխ Ռասմուսընի հետ հեռաձայնային հաղորդակցութեան մը ընթացքին։

Արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ բանբերը յայտնած է, որ Ուաշինկթընն կ՝ողջունէ նոր կառավարութեան՝ Ե. Միութեան անդամակցութիւնը, բարեկարգումները, տնտեսութիւնը եւ Կիպրոսի հարցին լուծում մը, գլխաւոր առաջնահերթութիւն նկատելու կեցուածքը։

Բանբերը՝ Սքոթ Մքլելլըն յայտնած է, որ Պուշ եւ Ռասմուսըն «համաձայնած են Թուրքիան դէպի Եւրոպական Միութիւն մղելու պատմական եւ ռազմական կարեւորութեան եւ այդ գծով Քոփենհակընի վեհաժողովին կարեւորութեան շուրջ»։

Պուշի վարչակարգը նաեւ զինուորական եւ տնտեսական օժանդակութեան ծրագիր մը կը պատրաստէ Թուրքիոյ համար։

Քոնկրէսական աղբիւրներու համաձայն, Պուշ նախնական 700 միլիոնէն 800 միլիոն տոլար գումար մը նկատի ունի Թուրքիոյ համար։ Այդ գումարը եւ տնտեսական օժանդակութիւնը կրնայ հարթել Թուրքիոյ առջեւ ճամբան՝ գնելու *«Էս–70 Պի»* տիպի 8 *«Սիհոք»* եւ *«Եու.Էյչ–60»* տիպի 6 *«Պլէք Հոք»* ուղղաթիռներ։

Յառաջիկայ 5 տարիներուն, օժանդակութիւնները կրնան քանի մը միլիառ տոլարի հասնիլ։

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՀՈՂԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ...

Շարունակուած Ա. էջէն

որպէսզի ժամանակաւոր կերպով Այսրյորդանանէն Ծոցի արաբական երկիր մը աքսորուի։ «Աքսայի Նահատակներու Փաղանգներ»ու պատասխանատուներէն՝ Մաժէտ Մասրի ըսաւ, որ իր մեկնումով նուազ դժուարութիւններու կ՝ենթարկուին իր տան մօտ բնակող պաղեստինցիները։

(ՌՈՅԹԸՐԶ)